

DE TWEEDE BRIEF VAN de APOSTEL PAULUS AAN DE THESSALONICENZEN

De beide brieven aan de Thessalonicenzen zijn voor ons van groot belang. Deze eerste apostolische geschriften van Paulus zijn dat vooral om het leerstuk van de terugkomst van Christus, dat daarin behandeld is en van de tegenstander, de Antichrist, die aan die terugkomst voorafgaat en over wie nergens elders zo'n duidelijk onderricht voorkomt, als in het tweede hoofdstuk van deze tweede brief. De Openbaring spreekt over hem meer in beelden en daardoor minder duidelijk. Zonder twijfel had deze leer, waarover ook in de gemeente veel gesproken en geredetwist werd, onder de dreigende vijandschap, een hoofddeel van de apostolische prediking uitgemaakt. Als men nu heden vaak op die eerste Christenen, ja zelfs op de apostelen met een half medelijden neerziet, omdat zij de terugkomst van Christus als veel meer nabij hebben verwacht, terwijl die in 18 eeuwen niet heeft plaats gehad, moeten wij omgekeerd opmerken, hoe de apostelen optreden tegen elk misbruiken van deze leer, maar zelf door de Heilige Geest steeds daaraan gedachtig waren en ons daardoor tonen, hoe nodig voor de Christen het gedurig zien op de toekomst van zijn Heere is.

HOOFDSTUK 1

AANMANING TOT STANDVASTIGHEID IN VERVOLGING

A. Het opschrift van deze tweede brief, die waarschijnlijk nog in het jaar 58 geschreven is "Ac 18: 11, is bijna woordelijk gelijk aan dat van de eerste. Wij zien daaruit, dat de apostel zich nog op dezelfde plaats bevond als toen en door dezelfde helpers omringd was, zoals hij zich ook werkelijk beweegt in dezelfde kring van gedachten. Het onderschrift "geschreven van Athene", dat gegrond is op de mening van Theodoretus, is, zoals uit de omstandigheden blijkt, nog minder te rechtvaardigen dan bij de eerste brief, omdat Paulus zich zeker slechts korte tijd te Athene heeft opgehouden (vgl. het slotwoord op de brief aan de Romeinen).

1. Paulus en Silvanus en Timotheus aan de gemeente van de Thessalonicenzen, die is in God, onze Vader (1 Thessalonicenzen. 1: 1 "in God de Vader en de Heere Jezus Christus.

2. a) Genade zij u en vrede van God, onze Vader en de Heere Jezus Christus 1Th 1: 1.

a) 1 Kor. 1: 3. 1 Petrus 1: 2

Door wie Paulus de vorige brief naar Thessalonika heeft gezonden en door wie hij weer van daar bericht heeft ontvangen, is ons niet bekend. Deze berichten zelf gaven hem echter aanleiding, om de tweede brief te schrijven, dat pas in de tijd na zijn afreizen van Corinthiërs (Hand. 18: 10 v.) heeft plaats gehad, want Silas en Timotheus zijn nog bij hem, maar wel verscheidene maanden later, dan de eerste brief door hem is vervaardigd.

De tweede brief laat ons een nadere ontwikkeling opmerken, zowel in de toestand van de apostel als in de staat van de gemeente te Thessalonika. Paulus moet belemmerende vijandschap verduren (Hoofdstuk 3: 1 v.) en in Achaje zijn reeds filiaal-gemeenten naast Corinthiërs (Hoofdstuk 1: 4). Te Thessalonika vertoont zich daarentegen de nadere ontwikkeling in drie punten: 1) een uitbarsten van nieuwe vervolging deed behoefte aan nieuwe geloofsversterking gevoelen (Hoofdstuk 1: 4); 2) de belangstelling ten opzichte van de verwachting van de terugkomst van Christus was sterker geworden, maar gewijzigd. De Thessalonicenzen waren niet meer bezorgd vanwege de gestorvenen; daarover had hen 1 Thessalonicenzen. 4: 13 v. voldoende licht gegeven. Omdat zij echter het onderricht in 1 Thessalonicenzen. 5: 1 v. niet zo voetstoots aannamen, als dat het geval had moeten zijn, waren de gemoederen deels door beweerde ingevingen van sommigen, deels door een brief, die in de gemeente rondging en die beweerd werd van de apostel te zijn, ten sterkste opgewonden, als was de terugkomst van Christus zeer nabij (Hoofdstuk 2: 1 v.). Waarschijnlijk staat daarmee in verband, dat 3) de nieuwe uitwassen van onordelijk leven buiten enig beroep en in vele bedrijvigheid niet waren verminderd, maar op betreurenswaardige manier toegenomen. Als zij toch dachten, dat al het bestaande zeer snel zou worden opgelost, moesten velen de perken te buiten gaan. Om die afdwalenden terecht te wijzen, stelt de apostel het ontzettend ernstig karakter voor van de catastrofe, die met de terugkomst van Christus begint. Wel zal het einde voor de gelovigen zalig zijn, maar eerst zal men dat bereiken na de sterke aanvechting van de afval gedurende de tijd van de Antichrist. Voordat die tijd van overgang was gekomen, die nu nog door het een en ander werd teruggehouden, was het aanbreken van de zaligmakende toekomst van Christus niet te wachten.

B. Het eerste deel, dat een toespraak bevat tot vertroosting van de Thessalonicenzen onder de vervolgingen, die pas over hen waren losgebarsten, is nauw aangesloten aan het eerste deel van de vorige zendbrief. In de vorige werd onder dankzegging aan God de goede staat van de lezers en de goede wijze, waarop zij zich vervolgens hadden gedragen, erkend en de wensen en voorbeden van de apostel voor hen uitgedrukt. Hier vinden wij eerst dankzegging en erkenning, die de weg ertoe baant, om de zwaar gedrukte troost toe te spreken en moed in te boezemen. Daarop volgt ook een voorbede met het oog op hetgeen de dag van de Heere hun zal aanbrengen. Daarbij is de voorafgaande dankzegging en waardering zo ingericht, dat men voelt, wat de apostel van de Thessalonicenzen kan roemen is de vervulling van wensen en voorbede in de vorige brief uitgesproken.

Des te vrijer en blijder kan hij dan uit de vervolgingen en moeiten, die zij onlangs weer moesten verduren van hen, die God niet kennen en het Evangelie niet gehoorzaam zijn, hun oog oprichten tot Hem, die op Zijn tijd hun bevrijding zal verschaffen van al hun verdrukken en rust van al hun lijden, terwijl daarna hun verdrukken en beledigers zwaar zullen moeten boeten voor het kwaad, dat zij hun nu hebben aangedaan. Nu is het echter nodig, dat de lezers datgene worden waardig gemaakt, waartoe zij geroepen zijn en dan moet opnieuw voorbede voor hen plaats hebben, opdat zij volkomen worden in de liefde tot alle goeds en in het werk van het geloof en aan zodanige voorbede laat de apostel met de zijnen het niet ontbreken.

EPISTEL OP DE ZESENTWINTIGSTE ZONDAG NA TRINITATIS

Evenals het Evangelie van deze dag (MATTHEUS. 25: 31 v.) op het laatste oordeel wijst, dat een even verheven en algemeen als voor altijd beslissend gericht van de vergelding zal zijn, naardat zij, die voor de rechterstoel zijn vergaderd, hier op aarde hun geloof door werken van Christelijke liefde hebben betoond of niet, zo doet dit ook het epistel. Terwijl het Evangelie meer het oog vestigt op hen, die niet gedaan hebben wat zij moesten en die tot vergelding voor het nalaten van het goede in de eeuwige pijn moeten gaan, wijst het epistel hoofdzakelijk op de rust, waartoe zij zullen ingaan, bij wie het geloof aangroeit en de liefde toeneemt en de hoop volhardt onder de moeilijkheden, die zij van de onrechtvaardigen hebben te lijden. Een ander epistel (2 Petrus 3: 3 v.) doelt na de waarschuwing tegen hen, die over de belofte van Christus' toekomst, die hun ijdel voorkomt, spotten, op de ondergang door vuur, die in tegenstelling tot de zondvloed de wereld te wachten heeft en herinnert tenslotte aan het ontstaan van een nieuwe hemel en een nieuwe aarde, waarin gerechtigheid woont.

Over het oordeel van de grote dag: 1) hoe de Heere Christus het zal houden; 2) waarvoor het door de gemeente gepredikt wordt.

De toekomst van de Zoon des mensen. Zij roept ons 1) om in te zien in ons eigen hart, of daarin geloof, liefde en lijdzaamheid gevonden wordt; 2) uit te zien van het lijden om Christus' wil tot het rechtvaardige oordeel van God; 3) op te zien naar de terugkomende Heere, die de goddelozen pijniging, maar de gelovigen rust toedeelt. Over het einde van de smarten van deze tijd, wij beschouwen 1) de voorbereiding op dit einde door geloof, liefde en lijdzaamheid; 2) het begin daarvan met de openbaring van de heerlijkheid van Christus; 3) de straf daarbij in het verderf van de goddelozen; 4) de heerlijkheid met Hem en de zaligheid van de gelovigen.

O mensen! deze korte tijd voert in de lange eeuwigheid: 1) het goede groeit haar tegen; 2) het kwade rijpt haar tegemoet; 3) het ongeluk zucht met verlangen naar haar; 4) de Heere leidt haar tegemoet.

Er blijft nog een rust over voor het volk van God (Hebr. 4: 9): 1) in dezen tijd heeft het volk van God volop onrust; 2) dit is juist het bewijs, dat de beloofde rust nog is weggelegd; 3) op de dag van de vergelding wordt die gegeven aan hen, die ten einde toe volharden.

De gerechtigheid van de goddelijke vergelding: 1) als troost voor de bedrukte Christenen, die in geloof en liefde toenemen;

2) als waarschuwing voor de tegenstanders, die van de ene trap van vijandschap tegen God tot de andere voortgaan.

De jongste dag een dag van de eer van de Heere Jezus en Zijn gelovigen: 1) welke eer de jongste dag de Heere Jezus zal aanbrengen; 2) welke rust en eer dan ook de gelovigen met de Heere Jezus zullen hebben; 3) hoe zij, die aan deze rust en eer graag deel zouden hebben, zich daartoe waardig moeten voorbereiden.

3. a) Wij, wier namen in vs. 1 genoemd zijn, moeten God te allen tijd danken over u, broeders, zoals billijk is, overeenkomstig met de bestaande toestand, naar de heerlijke genadegiften, waarmee u gezegend bent. Wij moeten dat doen, omdat uw geloof, dat wij reeds in de vorige brief met roem mochten erkennen (1 Thessalonicenzen. 1: 3), zeer groeit boven aller verwachting en dat de liefde van een ieder van u allen, juist zoals wij het vroeger u hebben toegewenst (1 Thessalonicenzen. 3: 12; 4: 10), jegens elkaar overvloedig wordt. Niet alleen toch zijn het enkele leden van de gemeente, die de broederlijke liefde beoefenen, maar deze liefde strekt zich ook tot allen in het bijzonder zonder onderscheid uit.

a) Efeze. 1: 15 Filippenzen 1: 3 Kol. 1: 3

4. Zo, dat wij zelf a) van u, als van een van onze vruchtbaarste akkers (1 Kor. 3: 9), roemen in de gemeenten van God, waarmee wij hier te Corinthiërs en op andere plaatsen van Achaje te doen hebben (2 Kor. 1: 1). Wij roemen namelijk over uw lijdzaamheid en geloof, vooral in al uw vervolgingen en verdrukkingen, die u verdraagt. Wij delen hun die mede, om hen, wier Christen zijn tot hiertoe nog niet zo moeilijk gemaakt is, op te wekken tot navolging van u (1 Thessalonicenzen. 1: 7), wanneer ook over hen eenmaal grotere beproeving van het geloof zal komen.

a) 1 Thessalonicenzen. 2: 19

Dit maal maakt niet een verzekering van de apostel, dat hij en zijn medegenoten altijd voor de gemeente dank zeggen, het begin uit (vgl. 1 Thessalonicenzen. 1: 2 v.), maar een betuiging en erkenning van hun plicht om dit te doen. Het begin van de eerste brief kwam voort uit de wens, om eigen blijdschap aan de lezers mee te delen, deze daarentegen wijst op een meer rustige stemming van de schrijver, waarbij het doel blijkt, om aan de gemeente geen erkenning te ontfangen, die haar tot bemoediging kan dienen. In het "zoals billijk is" verbindt zich dan met de erkenning van persoonlijke verplichting de erkenning van de staat van zaken, die in het algemeen eist, wat de apostel voor zijn persoon weet, dat hij verplicht is te doen.

Dat Paulus hier zo sterk spreekt van de groei van het geloof en van de liefde van de Thessalonicenzen, heeft in zoverre iets in het oogvallends als Hoofdstuk 2 aanwijst, dat hij geenszins reden heeft, om met de toenmalige toestand van de gemeente zo tevreden te zijn, als hij dat kon zijn bij het schrijven van zijn eerste brief. In de korte tijd, die tussen het schrijven van de beide brieven zal geweest zijn, waren toch de omstandigheden reeds zeer veranderd en de zwakke opwellingen van dweperij, die in het begin aanwezig waren, waren

nu tot volle ontwikkeling gekomen. Intussen kon de apostel in weerwil van deze dwalingen, waartegen hij in Hoofdstuk 3 met zulke ernstige berispingen optreedt, het geloof en de liefde van de Thessalonicenzen met een goed geweten dankbaar erkennen, daar deze dwalingen niet uit ongelooft, maar eer uit te grote geloofsijver, waaraan alleen het heldere inzicht ontbrak, voortkwamen. Evenzo kan uit de uitdrukking: "de liefde van een ieder van u allen" niet het besluit worden getrokken, dat onder de Thessalonicenzen in het geheel geen verschil bestond. Hoofdstuk 3 toont het tegendeel; maar de apostel erkent ook in die onenigheden de grond van de liefde, die zich daarin alleen in verkeerde vorm van toepassing openbaarde.

De Thessalonicenzen hadden in de korte tussentijd van de drievoudige grote gave, die Paulus reeds in de eerste brief in hen roemde een zoveel rijkere mate ontvangen, dat de dank daarvoor juist tot een plicht werd; en als hij nu op zo'n hoge toon daarvan spreekt, dat hij schrijft: "wij roemen van u in de gemeenten van God", dan stelt hij vooral de lijdzaamheid in hoop, die echter hier in enigszins andere vorm optreedt, op de voorgrond. De Thessalonicenzen namen in alle deugden toe te midden van grote verdrukkingen; zij droegen Christus het kruis na, liepen achter Hem, de Voorganger van de heilige belijders en werden Hem noch Zijn kruisweg moe. Hun geduld en hun geloof werden krachtig en mannelijk en werden in die mate krachtiger, naardat hun de ene ernstige oefening na de andere werd opgelegd. Als de hitte van het lijden van de hemel daalt, verdort menige plant, omdat die geen sap heeft, geen diepe wortels kon slaan; maar de Thessalonicenzen waren gelukkiger geplant; aan waterbeken en hoe brandender de hitte neerviel, des te dieper grepen zij in de goede grond, waarin zij stonden en trokken uit de geopende bron van de wonden van Jezus nieuwe kracht - een zeldzaam voorbeeld, dat in hen kan worden gezien door ons, die bij weinig en gering lijden toch vaak zo ongeduldig worden en gewoonlijk een leven, dat met kruis en lijden gezegend is, voor beklagenswaardig en ongelukkig houden.

5. Dat u zich zo door niets laat verschrikken door de tegenstanders, maar geduldig en gelovig alle vervolgingen en smarten lijdt, die u ten deel zijn geworden (Fil. 1: 28) is a) een bewijs van Gods rechtvaardig oordeel. De Heere zendt het u toe, opdat u waardig geacht wordt het Koninkrijk Gods in heerlijkheid (Luk. 21: 36), b) waarvoor u ook om dezelfde reden, om Zijn heerlijkheid en zaligheid deelachtig te worden, lijdt.

a) Judas 1: 6 b) 1 Thessalonicenzen. 2: 14

Een verdragen van de verdrukkingen, zegt dezelfde apostel, is een feitelijk bewijs van het rechtvaardig oordeel van God. Dat heeft in deze tijd aldus plaats, dat het wijst op de gehele volvoering aan het einde in het oordeel, dat komen zal (Rom. 2: 5). De gedachte is werkelijk dezelfde, als op de plaats Fil. 1: 28, die, wat de uitdrukking aangaat, zo na aan deze verwant is: als de gelovigen in die toestand komen, dat zij omwille van hun geloof vervolgingen van de ongelovigen moeten verduren, dan ziet men dat God als een rechtvaardig Rechter de tegenstelling van geloof en van ongelooft niet zonder oordeel laten wil. Hij laat toch toe, dat de ongelovigen smart brengen over de gelovigen en geeft daardoor de gelovigen gelegenheid, hun liefde tot Zijn rijk en Zijn woord in standvastig dragen van de moeilijkheden te betonen en beide brengen een beslissing teweeg, die aan het geloof zowel als aan het ongelooft zijn loon geeft.

Het vreselijkste kenteken van het naderend oordeel van God over de goddelozen is, wanneer God hen zo verhardt, dat zij Zijn kinderen vervolgen.

De vervolgingen van Gods kinderen door de goddelozen tonen ons als duidelijk voor ogen geschilderd, dat God eens als Rechter van de wereld zal verschijnen een stelling, die juist het tegendeel is van de lichtzinnige, ongelovige mening, die in ons ontstaat, wanneer het de goeden kwalijk en de kwaden goed gaat. Niet alleen de heidenen werden daardoor vaak verlost te geloven, dat er geen God is, maar ook Asaf belijdt, dat zijn voet bijna was gestruikeld, toen hem alles in de wereld in zo'n verwarring voorkwam. Paulus daarentegen ziet hierin juist een voorteken van het toekomstig oordeel; want dit neemt hij als vast en zeker aan, dat God als rechtvaardig Rechter de kinderen van God, die nu gekweld worden, eens rust moet geven, maar hun verdrukking de loon betalen, die zij verdiend hebben. Juist daarom is elke nu plaats hebbende verstoring van de orde van de wereld een voorteken van het nog niet verschenen gericht, waarin alle verwarring en stoornis tot volkomen orde zal worden teruggebracht.

Evenals de lichamelijke verdrukking, door God toegezonden, een bewijs is dat de hemelse Vader onze ziel tot Zich wil trekken en een grote genade van Hem is, zo is ook de smart, die mensen ons aandoen omwille van de godzaligheid het zekere teken en zegel voor ons, dat wij op de smalle weg zijn, die tot het heerlijk doel leidt, dat wij die God dienen, die de vijanden met geduld draagt, voordat Hij ze veroordeelt, en ze nog daarenboven ten beste van Zijn kinderen gebruikt, terwijl Hij bij het feitelijk bewijs van Zijn rechtvaardig oordeel, dat in het lijden van de Christenen openbaar wordt, erop doelt, dat zij met het rijk van God verwaardigd worden, waarnaar zij niet alleen in de geloven verlangen, maar waarvoor zij zich ook lijden laten aandoen.

Men wordt onder het lijden het Koninkrijk van God waardig, niet alsof men dat door lijden kon verdienen; want dan is zeker ons lijden niet te vergelijken bij de heerlijkheid, die aan ons zal geopenbaard worden (Rom. 8: 18); alleen Gods ontferming in Christus maakt ons bekwaam voor Zijn erfdeel (Kol. 1: 12). Maar Gods raad en orde is het, de inwendige waarde en de toestand van de mensen daaraan te beproeven, hoe zij in het vuur van de beproeving zich gedragen en of in hen een overwegende lust is tot het onzichtbare en eeuwige, of een onverwinbaar overhellen tot ijdelheid. Ook eist het recht van God het zo, dat de erfgenamen van Zijn rijk de aanklachten van hun vijand, die hen graag zou voorstellen als liefhebbers van hun eigen leven (Job 1: 9 vv. ; 2: 4 v.), daardoor terugdrijven en een getuigenis voor zich moeten afpersen, dat zij hun leven niet liefhebben tot in de dood.

6. a) Als, waaraan wij zeker niet kunnen twijfelen (Rom. 8: 9, 17), het recht is bij God, verdrukking te vergelden degenen, die u verdrukken, daarom, omdat zij God niet erkennen en zelf het Evangelie niet willen gehoorzamen (Joh. 16: 3 MATTHEUS. 23: 13).

a) Zach. 2: 8

7. En u, die verdrukt wordt, te vergelden verkwikking met ons, uw apostelen, die door de prediking, die wij u hebben gebracht, u in die toestand hebben gebracht, dat u deze moeite nu moet verdragen evenals wij (1 Thessalonicenzen. 1: 6). Wij wisten echter ook, dat dezelfde zaligheid, waarover wij ons bij al onze smart mogen vertroosten (Hoofdstuk 3: 2. 2 Tim. 4: 18), u eveneens ten deel zou worden in de openbaring van de Heere Jezus van de hemel (1 Thessalonicenzen. 4: 16. 1 Petrus 4: 13 met de engelen van Zijn kracht, vergezeld door hen, die Zijn krachtige daden volvoeren, die Hij dan wil laten geschieden (MATTHEUS. 24: 30; 25: 31).

8. Dan zal Hij Zich openbaren, met vlammen vuur (Exod. 19: 18 Dan. 7: 9 v. 1 Kor. 3: 13. 2 Petrus 3: 7, 10 wraak doende over a) degenen, die God niet kennen en over degenen, die het Evangelie van onze Heere Jezus Christus niet gehoorzaam zijn.

a) Rom. 2: 8

De apostel is van de roem, die de Thessalonicenzen door hun gedrag in de verdrukking zich hebben waardig gemaakt bij Paulus en bij de gemeenten van God (vs. 1), overgegaan tot het loon, dat zij daarvoor van God te wachten hebben (vs. 5). Hij waarborgt hen nu (vs. 6 v.) dit loon, doordat hij wijst op de onmogelijkheid, dat het hun zou kunnen ontgaan en op de toekomst, die hun dat zal aanbrengen. Het is onmogelijk, zo zegt hij, dat de rechtvaardige God geen recht zou doen tussen de verdrukken en de verdrukten, dat Hij geen omkering teweeg zou brengen, waarvoor de eersten tot verdrukking en deze tot rust zouden komen. Maar dit, zo gaat hij verder voort, zal God doen bij de openbaring van Jezus, die nu nog voor de wereld verborgen is, die nu nog in de hemel is, als Hij van de hemel komt en een heirleger van engelen met Hem en Hij nu met vlammen vuur wraak doet over de ongelovigen. Met deze openbaring van de Heren ten gerichte zal de omkering beginnen en dus de verdrukken van de Thessalonicenzen verdrukking en hun zelf verlossing ten deel laten worden.

Van hen, wie Jezus bij Zijn openbaring wraak zal doen toekomen, zijn er twee genoemd: "die God niet kennen" en "die het Evangelie van Christus niet gehoorzaam zijn." Vele uitleggers menen, dat onder de eersten de heidenen (1 Thessalonicenzen. 4: 5) en onder de tweeden de Joden (Rom. 10: 16 en 21) moeten worden verstaan. Dit is daarom minder aannemelijk, omdat toch ook vele heidenen het hun aangeboden Evangelie niet aannamen en weer de ongelovige Joden God niet kenden (Joh. 8: 54 vv. ; 15: 21). De beide uitdrukkingen noemen dus geen klassen van volken, maar zedelijke toestanden. Zij onder Joden en heidenen, die God niet of ten minste niet in waarheid kenden en het Evangelie, dat hun gepredikt werd, en welks goddelijke kracht hun hart aanraakte, niet gehoorzaam waren, verkrijgen op de dag van de Heere hun loon.

In elk geval zien wij hier dat zij, die de gelovigen moeite aandoen (vs. 6), niet als zuiver menselijke verdrukken van mensen, maar als vijanden van God een prooi van het oordeel worden.

Als zij geoordeeld worden, die het Evangelie niet gehoorzamen, hoe veel meer dan zij, die anderen verhinderen te gehoorzamen!

9. Welke zullen tot straf lijden het eeuwig verderf (1 Thessalonicenzen. 5: 3) van het aangezicht van de Heere, dat Zich vol toorn tegen hen keert (Exod. 14: 24 Jes. 2: 10 en 19. vgl. Hand. 3: 20) en van de heerlijkheid van Zijn sterkte, die nu met al haar verpletterend gewicht op hen neerstort (Jer. 4: 26 Openbaring 19: 15).

10. a) Wanneer Hij gekomen zal zijn, om verheerlijkt te worden in Zijn heiligen, in de engelen, met wier geleide Hij komt (vs. 7. 1 Thessalonicenzen. 3: 13 en wonderbaar te worden in allen, die geloven. Van deze zal hij hen, die ontslapen zijn, weer opwekken, de overigen, die nog leven, tot Zich opnemen (1 Thessalonicenzen. 4: 13 v.) en ook u mag verzekerd zijn, dat u tot die gelovigen behoort (Kol. 3: 4), omdat onze getuigenis onder u geloofd is geworden, toen wij u Christus predikten en Hem aan u als de toekomstige Rechter voorstelden (Hand. 17: 31), zodat u zich niet onder hen rekent, van wie in vs. 8 sprake was. Die verheerlijking zal plaats hebben in die dag, waarop Hij komt.

a) Hand. 1: 11. 1 Thessalonicenzen. 1: 10

De apostel zegt, dat het de Heere Jezus is, die de wraak uitoefent, ten gevolge waarvan over de verdrukken van de gelovigen moeite komt en de verdrukten tot rust komen. Deze waarheid kan ook zo worden toegepast, dat voor hen, die God niet kennen en het Evangelie van Christus niet gehoorzaam zijn, dezelfde toekomst, die zal dienen, om Zichzelf en de Zijnen te verheerlijken, tot een eeuwig verderf zal zijn. Zo wendt de apostel ook de zin om, de inwendige verhouding van beide zinnen tot elkaar aanwijzende door het aaneenknopende woord "die", waarmee vs. 9 begint, terwijl hij het object van de vorige zin (vs. 8 "over degenen, die enz. nu tot het subject van deze maakt. Hij doet dit om aan te wijzen, dat het de toestand is van hen, die de Heere wil straffen; die Zijn toekomst tot het tegengestelde voor hen maakt, als wat dient voor de Zijnen.

Als straf, die zij moeten ondergaan, die bij de terugkomst van de Heere verworpen worden, wordt het eeuwig verderf genoemd. Deze plaats is een van de Heilige Schrift, waarin de eeuwigheid van de verdoemenis openlijk wordt uitgesproken.

Ook tussen de veroordeelden zal de Heere Jezus nog een onderscheid maken, naardat hun ongerechtigheid nog onderscheiden zal zijn, dat te meer straf zal worden toegedeeld. Maar daarin zullen zij allen gelijk zijn, dat zij voor het aangezicht van de Heere pijn zullen lijden, of dat de blik van de Heere, die eens het hart van Petrus verbrak, zodat hij weende, in hun hart een brandend vuur zal werpen, zoals aan de folterende kwellingen van de misdadigers, als hun geweten ontwaakt, maar nog verschrikkelijker. Ook daarin zullen zij allen gelijk zijn, dat zij het eeuwig verderf lijden door Zijn heerlijke macht, of dat zij door het woord van Zijn macht in de afgrond worden geslingerd, welks verschrikkingen vergeleken worden met een poel, die van vuur en zwavel brandt; en eindelijk zullen zij ook daarin gelijk zijn, dat een redding uit de verdoemenis onmogelijk is, want het verderf is een eeuwig verderf en zo min het eeuwige leven van de zaligen een einde kan nemen, evenmin ook de eeuwige pijn, waarvan de Heere Jezus met duidelijke woorden zegt (Mark. 9: 44) "waar hun worm niet sterft en hun vuur niet wordt uitgeblust. " Het wereldgericht wordt juist daarom een eeuwig genoemd, om het te onderscheiden van de tijdelijke gerichten van God op aarde, die meer tot kastijding en opvoeding van de zondaren dan tot vergelding van de zonden hebben gediend. Het eeuwige gericht daarentegen moet niet verschrikken, waarschuwen en tot bekeren leiden, maar in rechtvaardige mate vergelden en de onboetvaardigen straffen. Het zijn daarom geheel ongepaste vragen of God de verdoemden niet weer zou aannemen, als zij tot erkenning van zonden en tot bekering kwamen; want juist daarom zijn zij verdoemd, omdat de laatste hoop op bekering verloren is, omdat zij zo gestorven zijn in hun zonden en in de hardigheid van hun hart, dat zij wel in de pijn huilen en vanwege de pijn over hun zonden jammeren, maar met dat alles slechts kunnen komen tot een droefheid van de wereld, niet tot de droefheid naar God, die tot bekering leidt. Na het oordeel is bekering onmogelijk, want waar nog een gezonde kiem van geestelijk leven geweest is, heeft God niet aan de dood van de vernietiging overgegeven.

Spreekt de apostel bepaald van de komst van onze Heer ten oordeel, dan mogen wij wel opmerken wat Hij daarvan ontdekt en het zelf wel ter harte nemen. Christus Jezus onze Heer zal toch eens zichtbaar geopenbaard worden door de hemel, men zal Hem zien zoals Hij is. Hij zal verschijnen, omgeven van al de engelen van Zijn kracht, die de grootheid van Zijn majesteit en van Zijn onbeperkt kunnen doen zullen uitdrukken. Dan zal Hij met een vlamvend vuur, met het vuur van de hel, of dat reeds, waarmee Hij deze aarde van al haar goddeloosheden zuiveren zal, vergelding doen en straf brengen over allen, die betoond

hebben God niet goed te kennen en vijanden van het Evangelie van Jezus Christus geweest te zijn; deze zullen neerdalen in een verderf en een rampzaligheid, die eeuwig zal voortduren en die ook daarin bestaan zal, dat zij van de nabijheid, gunst en gemeenschap van het beste Wezen verstoken zullen zijn en van de gelijkvormigheid aan Zijn heerlijk deugdenbeeld, waarin alleen de bron van heiligheid en dus ook van zaligheid voor de mens gelegen kan zijn. Maar bij deze openbaarmaking van Gods straffende gerechtigheid zal echter het voornaamste doel van Christus' komst zijn ten goede van al Zijn volk, want Hij zal als Zaligmaker heerlijkheid en eer ontvangen in allen, die in Hem geheiligd zijn, ja, het zal onuitsprekelijk zijn, hoe Hij zich betonen zal in al Zijn verlost, zodat Christus kenbaar zal worden in Zijn gelovigen, zoals nog niemand Hem op deze aarde gekend heeft. Als nu de apostel dit eindelijk toepast op de gelovigen te Thessalonika, die die getuigenis van de apostel hadden aangenomen, dan ontdekken wij hier eindelijk, dat Hij deze Christenen ook daarmee vertroosten wilde, dat eenmaal alle tegenstand, vijandschap en vervolging zal ophouden en dat zij dan met Christus over al die vijanden zouden zegepralen, wanneer Hij die in de eeuwige verdoemenis zal werpen en de uitverkorenen tot Zich in de hemel aller heerlijkheid nemen zal (1 Thessalonicenzen. 5: 10).

11. Bij u is een beginsel van het geloof reeds aanwezig, dat nodig heeft opgebouwd en voleindigd te worden (1 Petrus 1: 9), waarom wij ook altijd bidden voor u, behalve dat wij onze verplichting kennen, om ten allen tijde voor u te danken (vs. 3) dat onze God u waardig acht van de roeping, om tot Zijn rijk van de heerlijkheid te komen (vs. 5) en vervult tot dat doel al het welbehagen van Zijn goedigheid, in u tot volkomenheid brengt elke geneigdheid ten goede, die u reeds bezit en het werk van het geloof, waaraan wij reeds vroeger (1 Thessalonicenzen. 1: 3) met roem dachten, in u voortzet met die kracht, waarmee Hij in ons begonnen is en dat ten einde brengt (Fil. 1: 6).

12. Wij bidden dat, opdat de naam van onze Heere Jezus Christus in de dag van Zijn toekomst, als Hij wonderlijk Zich zal openbaren met alle gelovigen, verheerlijkt wordt in u en u in Hem, omdat u dan met ons de rust verkrijgt, die Hij de Zijnen schenkt (vs. 7), naar de genade van onze God en de Heere Jezus Christus.

De naam van Jezus Christus zal in ons verheerlijkt worden, wanneer Hij als onze Heiland en Redder, die ons gerechtvaardigd en geheiligd heeft, voor de wereld verschijnt; en wij worden in Hem verheerlijkt, wanneer alle eigenschappen van Zijn heilige en verhoogde mensennatuur op ons zijn overgegaan.

Naar de genade van God is het ons toegedacht, waarvan Paulus zo-even heeft gesproken en naar de genade van onze Heere Jezus Christus blijft het werk, dat op de verwezenlijking daarvan doelt, niet liggen bij de moeite, vroeg en laat aan ons besteed, maar komt tot een heerlijke voltooiing.

HOOFDSTUK 2

VOORSPELLING VAN DE ANTICHRIST VOOR DE LAATSTE TOEKOMST VAN DE HEERE

C. Het tweede deel bevat een onderrichting en vermaning over het openbaar worden van de mens van de zonde of de Anti-christ, die aan de terugkomst van Christus voorafgaat. Dit deel nu gaat van hetgeen de apostel met zijn medehelper voor de Thessalonicenzen bidt (Hoofdstuk 1: 11 v.) over tot hetgeen hij van hen moet vragen, omdat er aan hun goed gedrag, waarvoor hij God straks heeft moeten danken, toch ook nog weer het een en ander ontbreekt. En dat is het getrouw vasthouden aan de inzettingen, die zij mondeling en schriftelijk van hem hebben vernomen, waarvan zij zich door niets mogen laten aftrekken (vs. 15). Waar men hen probeert over te halen tot iets, dat tegen deze inzettingen is, daar moeten zij dat dadelijk voor bedriegerij houden, al werd het hun ook op de aanlokkelijkste wijze voorgesteld. Nu hadden zij zich op een dwaalspoor laten leiden door een verkondiging, alsof de dag van de Heere, waarop zij hopen, reeds nabij was en daardoor zijn zij nu in grote beroering gekomen. De apostel heeft hun vanaf het begin gezegd, dat de dag van Christus niet zal komen, tenzij dat de mens van de zonde gekomen is en zich in al zijn verleidende macht geopenbaard heeft. Eveneens is hun bekend gemaakt, wat de openbaring van de Anti-christ nog terughoudt en dat bestaat ook nu nog. Al is het dan ook, dat het geheim van de boosheid reeds in beweging is, zal het toch pas later gebeuren dat de boze geopenbaard wordt. Terwijl Paulus er nader over spreekt, welke krachten van de leugen ten tijde van die openbaring werkzaam zullen zijn om hen, die de liefde tot de waarheid niet hebben aangenomen, tot hun straf geheel in de verleidende macht van de satan over te geven, voelt hij zich ook hier uit dankbaarheid aan God, dat Hij de Thessalonicenzen tot zaligheid heeft verkoren, verplicht hen te vermanen, vast te houden aan zijn leer en bidt hij de Heere hen te sterken en te bewaren.

1. En, om nu over te gaan tot hetgeen ons vooral heeft gedrongen, om ook deze tweede brief aan u te richten, wij bidden u, broeders, door (bij) de toekomst van onze Heere Jezus Christus, die uw gedachten zozeer bezig houdt (1 Thessalonicenzen. 5: 1 v.) en onze toevergadering tot Hem, waarover wij in de vorige brief hebben gehandeld (1 Thessalonicenzen. 4: 13 vv.).

3. Dat niemand u verleidt op enigerlei wijze. Laat u niet misleiden door hen, die zeggen: "de Heere komt nog in lange tijd niet" (MATTHEUS. 24: 48. 1 Thessalonicenzen. 5: 3. 2 Petrus 3: 4) en evenmin door hen, die het zo-even gezegde beweren, dat evenzeer een valse en gevaarlijke rede is. Want die dag komt niet, tenzij dat eerst de afval van het geloof of van de Christelijke godsdienst (Dan. 8: 23; 11: 30. 1 Tim. 4: 1) gekomen is, met zo'n beslistheid en algemeenheid, dat die de mate van de goddelijke lankmoedigheid (2 Petrus 2: 9) zo geheel uitput, dat Zijn gericht niet langer kan uitblijven en dat geopenbaard is (vgl. vs. 6 en 8) de mens van de zonde, in wie de zonde als het ware belichaamd is en haar hoogste toppunt bereikt, namelijk de zoon van het verderf, die zonder twijfel in de eerste plaats een prooi wordt van het verderf (Joh. 17: 12 Openbaring 17: 11);

4. Die zich tegenstelt tegen Christus, de anti-Christ is (1 Joh. 2: 18 Dan. 8: 25) en zich in zelfverheffing en op erger manier nog dan eens Antiochus Epifanus deed (Dan. 11: 36 v.), verheft boven al wat God genoemd, of als God geëerd wordt; boven elke godsdienst in de Christelijke maatschappij naar de verschillende belijdenissen en sekten, waarin zij verdeeld is. En die vergoding zal ver gaan, zodat hij in eigen persoon en niet in een door hem gemaakte zuil (Dan. 3: 1 vv.), in de tempel van God (Openbaring 11: 1) als een God (volgens de meest betekende handschriften moet dit als een god slechts worden beschouwd, als een

verklarende bijvoeging) zal zitten, zichzelf vertonend dat hij God is. Dat zal hij ook door allerlei leugenachtige krachten proberen te bewijzen met tekenen en wonderen (vs. 9).

In 1 Thessalonicenzen. 5: 3 had de apostel het bedrog van zorgeloze slaperigheid getekend. Als hij nu schrijft "dat u niemand verleidt op enigerlei wijze", dan wijst hij op het tegengestelde, waarbij het nauwlettend waken tot ongezonde opgewondenheid geworden is, die dan door de daaropvolgende teleurstelling het geloof met schipbreuk bedreigt. Hoe velen, die zich door fantastische opwekking tot verkoop van have en het verlaten van het vaderland lieten verleiden, verzonken later in doffe wereldgezindheid! Voor deze zowel als voor alle misleiding moeten de Thessalonicenzen zich wachten.

De apostel plaatst de zekerheid vooraan, dat aan de openbaring van Christus twee zaken moesten voorafgaan, de afval en de antichrist. Het is een verwonderenswaardige blik in de toekomstige loop van zaken, die Paulus hier doet. Pas kort geleden heeft hij de grond van Europa betreden en is hij begonnen kleine gemeenten te vergaderen en reeds staat hem de gehele loop van de latere geschiedenis helder voor ogen, de algemene verbreiding en de daarop volgende verloochening van het Christendom. Hij spreekt van een afval, niet slechts van een onverschilligheid, dus van een bewuste en uitdrukkelijke verloochening van het Christelijk geloof, waarmee men ook de Christelijke gemeenschap verlaat. Dit kan geen plaats hebben, zonder dat onder de Christenen zelf een valse leer opstaat en zo'n invloed verkrijgt, dat die de grote menigte tot zich trekt. Dat is dus de toekomst, die ook ons nog wacht en waarvan de beginselen ons reeds omgeven! Men zou zich aan een ijdele hoop overgeven, als men meende dat het Christendom altijd zich meer zou ontwikkelen tot een macht van denken en leven van de mensen, en eindelijk de vereniging van dit tweëerlei gebied, het Christelijke en natuurlijke leven teweeg zou brengen. Het Christendom moge nog zo zeer tot wereldgodsdienst worden en ook de meest verwijderde barbaren binnen de grenzen van de kerk vergaderen, de toekomst, die wij tegemoet gaan, is toch de gehele inwendige vervreemding van de massa's van het Christelijk geloof en tenslotte hun openlijke afval. Geen eenheid, maar verdeling van het godsdienstig en van het natuurlijk bewustzijn, niet de samenvoeging, maar de scheiding van de kerk en van de burgerlijke maatschappij is het uitgangspunt van de geschiedenis. Het antichristelijk bewustzijn heeft nu echter een persoon nodig, die het in zich heeft, in wie het verschijnt en zich persoonlijk openbaart. In deze zin verbindt de apostel met de afval de mens van de zonde, zodat wij hem moeten houden voor het toppunt van die afval. Hij spreekt van één persoon, want alle namen, die hij kiest, stellen het buiten twijfel, dat hij daarmee niet slechts een richting van de geest of iets dergelijks wil te kennen geven. Hij noemt hem de mens van de zonde, de zoon van het verderf, de vijand en die zich verheft boven al wat God en godsdienst heet, die zich in de tempel plaatst en zich als God laat vereren, de ongerechte, die te zijner tijd openbaar zal worden (vs. 8). Het is onmogelijk om anders te zeggen, dan dat hij van een bepaalde persoon spreekt: Hij spreekt van een mens van de toekomst. Deze mens van de toekomst nu vormt het tegengestelde van Christus. Zo noemt dan Paulus zijn verschijning met dezelfde woorden, die de Schrift voor de terugkomst van Christus gebruikt. Een openbaring of ontsluiting, die nu nog door een terughoudende macht wordt vertraagd een toekomst of paroësie, zoals Christus' terugkomst een paroësie is, noemt hij zijn optreden. Dit klinkt zeker, alsof deze vijand van Christus reeds aanwezig was, maar niet op de aarde, maar in de diepte, zoals Christus in de hemel is en moet verschijnen. Wat de namen aangaat, die Paulus voor deze mens kiest, leert deze ons zijn wezen geheel kennen. Hij heet "de mens van de zonde", daarom hij, in wie de zonde tot haar volle openbaring komt; zoals Jezus de mens van de gehoorzaamheid was, zo zal de mens van de zonde met die zonde geheel één zijn. De zonde bestaat niet alleen in de bijzondere zondige individuen; zij is een objectieve macht, een macht van de geschiedenis van de mensheid.

Daarmee heeft zij zelf ook een geschiedenis en vormt zij zich dragers van haar zelf. De voortgang van de geschiedenis zal dan ook een voortgang van de zonde zijn en elke volgende drager van de zonde zal in de kunst en energie van het zondigen een stap verder dan de vorige doen, tot in een laatste deze geschiedenis van opklimming haar toppunt bereikt. De zonde zal eens haar mens vinden, in wie zij, nadat zij als het ware lang naar hem gezocht heeft, haar gehele wezen tot werkelijkheid en openbaring kan brengen. Daardoor is deze dan ook het volkomen orgaan van de Satan en deelt nu in diens lot. Daarom noemt de apostel hem ook "zoon van het verderf." Zo had de Heere Jezus Judas genoemd, die zich ook tot een orgaan van de Satan had gesteld. In nog sterkere mate zal zowel van die mens van de toekomst waar zijn; hij zal de ware zoon van het verderf zijn, d. i. hij is een prooi van het eeuwig verderf geworden, juist omdat hij de mens van de zonde is. Evenals deze beide namen bij elkaar horen, zo ook de beide volgende: "die zich tegenstelt en verheft boven al wat God of godsdienst genoemd wordt." De apostel noemt hem, als die zich verheft, namelijk tegen Christus; want hij wordt in zijn tegenstand tegen Christus voorgesteld, waardoor het zegerijke weerstaan van Christus tegenover hem wordt teweeggebracht. Door de gehele geschiedenis gaat de satanische bestrijding van het genadewerk van God heen; door de strijd van deze beide machten wordt de geschiedenis gevormd. Met de voortgang van de openbaring van de zaligheid komt ook overeen de voortgang van de satanische tegenwerking. Toen de openbaring van de zaligheid zich concentreerde in Jezus Christus, toen werd de geschiedenis tot een strijd van de satan met Christus. De zege, die Christus behaalt, moet geschiedkundig in de gemeente worden verkregen; die ten gevolge is de strijd van satan tegen de gemeente van Jezus de ziel van de geschiedenis. Deze strijd moet haar toppunt bereiken in een bepaalde vijand van de gemeente, deze zal dan de tegenstander in volstreekte zin zijn; daarin ligt reeds opgesloten, in welke verhouding de gemeente tot hem moet staan; alle macht van de tegenstand van satan tegen het werk van God zal in zijn macht staan. Hij zal zichzelf stellen in de plaats van Christus, wiens erkenning hij bestrijdt en zichzelf laten eren. In hem zal de wereld haar God en Heiland zien en buiten hem niets hebben, waaraan zij goddelijke verering geeft. Antiochus Epifanes probeerde eens de Heere te onttronen, maakte diens tempel tot een tempel van Zeus en noodzaakte de Joden aan deze eer te bewijzen (vgl. bij Dan. 8: 27), maar de toekomstige vijand van God zal nog verder gaan. Hij zal niet alleen de God van het Nieuw Testamentische volk van God proberen te onttronen en daarvoor een heidense god ter verering oprichten, maar hij zal zichzelf in Zijn plaats stellen en voor zich goddelijke eer eisen. Dit was de apostel aan de hand gedaan door zijn tijd. Naast de vroegere goden lieten de Romeinse keizers zich op goddelijke wijze vereren, daarin zag Paulus een voortgaan in de geschiedenis van de goddeloosheid. Die verering toch van de Romeinse keizers was niet iets toevalligs, maar had haar grond in het wezen en in de geschiedenis van de macht van de wereld zelf. Dezelfde goddeloze gezindheid, die in haar denken het natuurlijke leven van de wereld afsluit en beschouwt als een harmonisch overeenstemmend en op zichzelf voldoende geheel, is het ook, die van de beginne de wereld probeerde tot zich te trekken en zich af te sluiten. Het is dezelfde geest, die die filosofie, als die, die deze politiek voortbrengt. Door de gehele geschiedenis gaat dit streven van politieke vereniging van het uitwendige bestaan van de wereld. Dat is het streven van de macht van de wereld en de grond van de vormen van de wereldrijken, zoals die in steeds nieuwe pogingen en vormen op elkaar volgen en eindigen zullen met een laatsten, in wie het de wereldgeest zal lukken de gehele wereld binnen de grenzen van dat ene rijk op te nemen. In dit streven is met inwendige noodzakelijkheid het tweede gegeven, om zichzelf te houden voor hetgeen voldoende is. Voor dat stoutste werk van menselijke kracht moeten de mensen zich buigen en daarin hun alles zien. Ieder wereldrijk heeft het streven naar apotheose. Met die bedoeling richtte Nebukadnezar dat beeld tot algemene aanbidding op, dat een symbool moest zijn van de eenheid van zijn rijk. In die zin was het, dat Alexander zich verklaren liet voor een zoon van Zeus en Napoleon I erover

klaagde, dat iets dergelijks niet meer mogelijk was. Uit datzelfde streven vloeide het voort, dat de Romeinse keizers goddelijke verering eisten, niet zozeer voor hun persoon, als in zoverre hun persoon symbool was van de eenheid van het rijk; het was een noodzakelijke consequentie van het wereldrijk. En zo zal het dan ook een noodzakelijk stuk van de cultus zijn, die de laatste drager van de wereldmacht voor deze en zijn wereldrijk eist, dat hij zichzelf tot de god van de aarde zal maken. Hij zal zich in de tempel van God neerzetten en zichzelf vertonen dat hij God is, openlijke verering eisend. Niet genoeg dat hij zijn beeld opricht, hij zal zijn persoon openlijk voorstellen als voorwerp van godsdienstige verering en wel in de tempel van God, want, evenals Antiochus de tempel van de Heere tot een afgodentempel maakte, zo zal deze andere Antiochus hem tot een plaats van zijn eigen aanbedding maken. Dit feit zelf heeft niets zo ongelofelijks, als wij ons bijvoorbeeld herinneren, hoe men in de Franse revolutie de godinnen van de rede op de heilige plaatsen in de waanzinnigheid van de goddeloosheid vereerde, of hoe de eerste Napoleon zich op godslasterlijke manier liet vereren. Na zulke voorvallen moet men ergere dingen, ja zelfs het ergste niet voor ongelofelijk houden.

Dat deze mens van de zonde zich in de tempel van God als een God zal neerzetten, kan op de toen nog bestaande tempel van Jeruzalem reeds daarom niet worden toegepast, omdat het een gemeente van heidenen was, waaraan Paulus schreef en deze dus in geen betrekking stond tot Jeruzalems tempel. Veeleer is deze tempel de geestelijke tempel van de Heere, Zijn gemeente (1 Kor. 3: 16. 2 Kor. 6: 16 Uit het midden van de Christenheid (vgl. Openb. 12: 17) zal zo eens een mens optreden, die alle krachten van de boosheid, tot hiertoe werkzaam, in zich verenigen en zichzelf verheffen zal boven al wat God en godsdienst heet en binnen de grenzen van de Christenheid zich zal laten vereren in Gods plaats. In de latere dagen van de middeleeuwen en ten tijde van de hervorming werd deze plaats vaak op de paus te Rome toegepast. De toen zo algemene afval van de Christenheid van het waarachtig geloof, het wegroven van de Heilige Schrift, de willekeur, waarmee vele pausen hun bevelen in de plaats van Gods geboden stelden; ja, de naam "God op aarde", die de paus althans te Rome vaak gegeven werd, verenigd met de valse godsdienst begunstigende, verdichte of door de satan gewerkte wonderen, gaven aan deze verklaring grote schijn van waarheid. Zelfs is zij in zoverre zeer juist, als het pausdom in zijn verbastering, tegen het einde van de middeleeuwen, de vreselijkste openbaring van een anti Christelijke macht binnen de Christelijke kerk is geweest, die zich ooit op aarde heeft vertoond. Kunnen wij nu naar de beschrijving van de apostel in deze ene voorbereiding een profetische heenwijzing op de mens van de zonde wel vinden, zo worden wij toch verhinderd om de vervulling van deze plaats in de paus te zoeken. Immers de paus heeft zich nooit verheven boven alles wat God en godsdienst heet, hij heeft nog altijd zijn macht afgeleid van Christus; ook in de Roomse kerk is, hoe ook vervalst, de grondslag van de Christelijke leer behouden, de belijdenis van de Drieëenige God en van de Godmens Jezus Christus; en eindelijk is het niet een ambt, of een reeks van personen, die het bekleden, maar een enkel bepaald mens als anti-Christ, die door de apostel wordt aangewezen. In onze tijd zijn er krachten van de leugens van een tegenovergestelde kant ontwaakt, die met veel meer kracht en bepaaldheid op de reeds naderende vervulling van deze apostolische profetie wijzen, de vergoding van het mensengeslacht zelf, de huiveringwekkende leer van de herstelling van het vlees, waarnaar de Christelijke leer van de menswording van God zo wordt omgekeerd, als betekende zij, dat de verdorven, zondige mensheid in haar tegenwoordige staat de eigenlijke openbaring van God zelf is. Voeg daarbij de algemene oplossing van alle kerkelijke en maatschappelijke banden en het verdwijnen van allen eerbied voor alle betrekking en waardigheid, waarin Gods heilige majesteit ons in Zijn vertegenwoordigers op aarde tegemoet komt. Voorts de aanvallen tegen de grondslagen van het Christelijke geloof, die nog nooit op zo'n manier en op zo'n schaal zijn voorgekomen;

aanvallen, die ondanks hun dwaasheid de grootste toejuiching vinden bij hen, die de god van deze wereld verblind heeft. Dit alles zijn voortekenen van de verschijning van de anti-Christ, zoals zij niet bestonden in de machtige dagen van het pausdom. Nu is het slechts nodig, dat deze krachten van de boosheid zich verzamelen en verenigen; dat een hoog begaafd man die macht tot zich trekt, die de tijdgeest zo bereid is hem te laten; dat hij de verdwaasde wereld doe geloven, dat in hem de geest geheel en al vlees geworden is - zoals zelfs deze woorden met godslasterlijke voorspelling reeds door mannen van gewicht en van anti-Christelijke zin in onze dagen uitgesproken zijn - en de toestand is daar, waarvan de apostel hier spreekt. Alles dus wat hij hier profeteert, is een krachtige, treffende vermaning tot waakzaamheid, bepaald ook voor onze tijd.

Lezen wij in de eerste brief van Johannes, dat de anti-Christ komt, en dat er reeds vele anti-Christen verschenen waren en dat deze het goddelijk bestaan, de menswording van Christus, alsmede de waarheden, daarmee in verband staande, loochenden, waarom Johannes daartegen waarschuwen moest (1 Joh. 2: 18, 22 en 4: 3 en 2 Joh. 1: 7 dan kunnen wij aan niets anders dan het ongeloof denken, dat Christus uit het Evangelie wegredeneert, de eigenlijke kracht van zijn bestaan, leven en werking loochent en dus het Christendom met een algehele vernietiging bedreigt. Zo waren de voorlopers van de Gnostieken in de dagen van de apostelen, dat was het ongeloof, dat altijd de gemeente van Christus en elk van haar belijders de val bereidt en waarvan het zaad door al de volgende eeuwen onder allerlei gedaante als een verderfelijke kanker is gestrooid. Laat de kerkelijke geschiedenis van ruim achttien eeuwen getuigen, of niet al de ketterijen uit ongeloof aan Gods Woord zijn voortgesproten en meestal de persoon van de Verlosser in Zijn goddelijke waarheid, in de kracht van Zijn lijden en sterven en in Zijn werking door de Heilige Geest betroffen. Zelfs de trapsgewijze ontwikkeling van het bijgeloof en de heerschappij, die daaruit ontsproten is, is voor het grootste gedeelte en van nabij beschouwd, niet anders dan ongeloof, dat zich nu onder deze, dan weer onder een andere gedaante, op de ene tijd wat grover en op de anderen wat meer bedekt en verfijnd voordoet, maar zich altijd tegen Christus en Zijn leer verzet, al is het ook onder een Christelijk voorkomen en met schijnbare hulde aan Zijn persoon. Als nu dit zeker is en van de dagen van de apostelen af zich zo openbaarde, dan kunnen wij met en na Johannes zeggen, dat er reeds vele anti-Christen zijn geweest en dat zij zich vertoond hebben in elke sekte en in iedere persoon, van welke stand en rang ook, die zich in een mindere of meerdere mate tot verleiding van anderen, al was het ook onder een Christelijke naam en bij een gewaande ingenomenheid met de persoon van de Verlosser tegen Christus heeft verzet, dan is het ook ontwijfelbaar zeker, dat wij in onze dagen bij de verheffing van de menselijke rede en al de uitvloeisels daarvan al meer en meer die grote en algemene afval, waarvan apostel Paulus spreekt, naderbij komen en daartegen op onze hoede behoren te zijn; maar dan zal ook deze afval ten gevolge hebben, dat er ten slotte een persoon zal verschijnen, die vanwege zijn boosheid de mens van de zonde genoemd kan worden en vanwege al de rampzaligheden, die door hem veroorzaakt zullen worden ook een zoon van het verderf heten kan, terwijl zijn gehele stelsel en de werking daarvan met de naam van verborgenheid van de ongerechtigheid bestempeld kan worden; deze zal zich door de toenemende vergoding van de rede en de verwerping van de goddelijke waarheid, als een godheid aanstellen, ja boven al wat God genoemd wordt, verheffen en in de tempel van God, in de kerk van Christus Jezus, zal hij de hoogste eer ontvangen.

5. Gedenkt u niet, dat ik nog bij u zijnde, u deze dingen gezegd heb, zoals ik die hier (vs. 3 v.) weer heb uitgesproken (vgl. 1 Thess. 3: 4)?

De apostel herinnert de Thessalonicensen, met vriendelijkheid hen berispelend, aan de leer, die hij hun mondeling heeft meegedeeld; zozeer ging hij gedurende de tijd van zijn werkzaamheid aldaar in de bijzonderheden van de eschatologie. Dit leerstuk was dan ook voor de apostel belangrijker dan voor onze modernen (vgl. Hand. 17: 31).

Het heeft voor ons iets in het oog vallends, dat Paulus deze jeugdige Christenen zo sterk over schijnbaar zo ver verwijderde en onnodige themata, als anti-Christ en bovendien in aansluiting aan een boek als dat van de profeet Daniël, waartegen men zovele bedenkingen oppert, onderricht gaf. Was dat in overeenstemming met de pastorale wijsheid van de apostel, dan zal het ook voor ons niet strijden met de ware wijsheid in de leiding van de zielen, over zulke zaken te spreken en te leren. Zeker mag het niet de hoofdzaak in het onderricht worden, of in de plaats van de heilrijke leer van de rechtvaardiging komen; helemaal niet! Maar ook deze moet men niet uitsluitend voorhouden, alsof er anders geen was; is deze ook het hart in het lichaam van de Christelijke leer, zij is toch niet het lichaam zelf. Dit heeft vele leden, waarvan elk de daaraan toekomende plaats inneemt en de nodige diensten doet. Zo zijn dan ook deze leerstukken, van de anti-Christ en dergelijke, noodzakelijke delen van het geheel van de Christelijke waarheid en zij moeten ons dezelfde diensten bewijzen als de Christenen van Thessalonika, om ons voor te bereiden op de gevaren en moeilijkheden, die voor de deur staan, om ons te waarschuwen voor de verzoeking van deze tijd, waarin zij worden voorbereid en ons te sterken door het uitzicht op de laatste overwinning van Christus over Zijn tegenstanders. In de leer van de anti-Christ, als het einde van de wereldmacht, lag echter voor de Christenen een gevaar, om zich bij het openbare leven en ten opzichte van de machthebbenden in het maatschappelijke en staatkundige en wellicht ook in uitwendig gedrag minder gepast te gedragen, als niet daarnaast de andere leer vaststond, dat in de staatkundige regeling de wil van God wordt volbracht en een zegenrijke macht werkt. Daarover gaat de apostel in het eerstvolgende spreken, als hij van de verdragende macht spreekt, die de openbaring van de anti-Christ nu nog in de weg staat.

6. U had u dus zeer goed kunnen bewaren voor alle opwinding door valse verontrusting (vs. 2 v.). En nu wat hem wederhoudt, wat vertraging aanbrengt in hetgeen u straks is meegedeeld, weet u uit mijn mondeling onderricht, namelijk opdat hij, de mens van de zonde geopenbaard wordtte zijnen eigen tijd, die voor hem in de raad van God bepaald is (Luk. 22: 53). Is er ook vertraging, hij zal niet altijd in die verborgenheid blijven, maar zeker eens openbaar worden als de volheid van zijn tijd gekomen is.

7. Reeds is een voorbode van zijn verschijning aanwezig, want de verborgenheid van de ongerechtigheid wordt al gewrocht; de zonde, wier toppunt de afval (vs. 3) is, werkt nu in het verborgen in het anti-Christendom van deze tijd (1 Joh. 4: 3); alleen, die hem nu wederhoudt, zodat hij nog niet tot gehele ontwikkeling in de persoonlijke anti-Christ kan komen, die zal hem wederhouden tot de juiste tijd en wel tot dat hij uit het midden weggedaan zal worden Da 11: 2.

"Gedenkt u niet", die vraag wil zeggen: "heeft u geheel vergeten, dat ik u dit voorhoud, zodat u gehoor heeft kunnen geven aan zulke bedrieglijke woorden, alsof de dag van de Heere reeds aanwezig zou zijn (vs. 2)? Ook veronderstelt Paulus dat zij wisten wat het openbaar worden van de Anti-Christ (een naam, die alleen in de brieven van Johannes voorkomt (1 Joh. 2: 18, 22; 4: 3; 2 Joh. 1: 7 in die tijd nog terughield. Hij schrijft aan dit openbaar worden een bepaalde tijd toe, omdat dit volgens Gods beschikking zou en moest plaats hebben en ook hierin wordt een analogie met de verschijning van Christus uitgesproken (Joh. 7: 6, 30). Opdat dan de anti-Christ zich pas op de hem aangewezen tijd en niet vroeger, zou kunnen

openbaren, dient volgens Gods bedoeling het ophouden. De macht, die hem produceert, is namelijk reeds aanhoudend werkzaam. Maar deze, die hem terughoudt, laat hem niet openbaar worden; zodra die verwijderd zal zijn, zal ook de anti-Christ zich openbaren. Het ligt voor de hand, dat wat zijn openbaring nu nog terughoudt een weldadige kracht moet zijn, die eerst overweldigd wordt door de macht van het kwade op de tijd, als God het eindelijk zal toelaten. Daaronder moet de gehele wettelijk geordende politieke toestand worden verstaan, waarmeê aan de ene kant het voortdurend terugdringen van alle afval en van alle wetteloosheid, aan de andere kant de voortgaande stille ontwikkeling van het Christendom is gegeven. Van deze toestand is het Romeinse rijk als het meest vaste en geregelde staatsorganisme, dat de geschiedenis kent, het natuurlijk voorbeeld.

In één stuk heeft het Romeinse rijk een goddelijke roeping en ene blijvende betekenis gehad, namelijk in de vorming van het recht en van gevoel voor recht. Daarin is de Romeinse geest boven alles groot en deze is de erfenis, die de volgende tijden van hem hebben verkregen. Ook Paulus heeft de bescherming van het Romeinse recht ondervonden; de Romeinse overheden beschutten hem tegen de woede van de Joden. En stelde niet alleen het volk, maar ook de overheid van het Romeinse rijk zich hoe langer hoe meer vijandig tegenover het Christendom, toch hebben ook de Christenen de zegen van die bescherming van de wet ondervonden. Daarom beveelt ook de apostel aan de overheid, als de door God gestelde bewaarster van het recht onderdanig te zijn (Rom. 13: 1 vv.) en voor haar te bidden, opdat door haar de gemeente rust en veiligheid van bestaan zou genieten (1 Tim. 2: 2). Petrus laat niet na de Christenen van Klein-Azië eveneens te vermanen en te leren (1 Petr. 2: 13 vv.), evenals Paulus de Romeinse. Volgens het tegenwoordige bewustzijn van de Christenen is echter nauwelijks iets anders vaster dan dit, dat de zedelijke wets-regeling een goddelijke dam is, die de stromen van een treurige diepte nu nog tegenhoudt. Inderdaad heeft de geschiedenis van Frankrijk in de jaren 1789 vv. voldoende getoond, dat de opstand tegen de bestaande politieke orde een voorname hefboom is van de anti-Christelijke macht om de mens van de zonde te verheffen, zoals ook in Matth. 24: 7 de oproeren uitdrukkelijk worden genoemd onder de momenten, die de laatste tijd voorbereiden. Daarmee komt overeen de benaming van de anti-Christ in vs. 8 als de "ongerechtigte", d. i. als van een mens die niet alleen het zuiver menselijke recht, maar ook de goddelijke orde van het zedelijke leven niet acht. Het is zeker, dat in het natuurlijke leven van de volken goede machten gebied viëren en de boze machten van de afgrond, die dreigen uit te barsten, tegenhouden Da 11: 2; zolang die bestaan en werkzaam zijn, heeft ook de gemeente van Jezus en haar woord plaats, om zich te bewegen en te leven op de aarde, hoewel haar misschien enige grenzen gesteld zijn; zijn die echter terzijde gesteld, dan zal snel voor de gemeente geen plaats meer hier beneden zijn.

Wat hiermee is gezegd, is voldoende ter verklaring van hetgeen wij moeten verstaan onder het "wat hem wederhoudt" in vs. 6; maar hoe is het met het "die hem nu wederhoudt" in vs. 7 ? hoe kon die macht in een enkel mannelijk subject worden samengevat? Als nu Paulus zich beroept op zijn mondeling onderricht en deze, wat de anti-Christ aangaat, onweersprekelijk op Daniël bouwde, zo is te verwachten, dat wij het best bij diezelfde bron ook over die, die ophoudt, verklaring vinden en zo is het ook inderdaad. In Dan. 10: 4 vv. is van een man in linnen met een gouden gordel om zijn lenden sprake, die aan de profeet openbaart, hoe hij de vorst van het koninkrijk in Perzië, die hem heeft weerstaan, met behulp van de vorst Michaël overwonnen heeft en zo de overwinning heeft verkregen bij de koningen van Perzië en daarop ook handelt over zijn verhouding tot de vorst uit Griekenland. Deze is dan degene, die ophoudt, die sterkt, wat nog aanwezig is als ophoudende, waarop hij echter het veld moet ruimen, zodat nu de boze geopenbaard wordt.

De apostel stelt het niet zo voor, dat met de openbaring van die mens van de zonde de tijd, die aan hem die ophoudt gegeven is, een einde neemt, maar omgekeerd doelt het handelen van de laatste daarop, dat de eerste in die tijd verschijnt, die dan de zijne is. Zijn weggedaan worden is echter, van zijn kant of in persoonlijk opzicht, een wegtrekken (Dan. 10: 20), het opgeven van zijn tegenstand tegen de boze machten bij de volkeren werkzaam, die hen nu zeker in zakelijk opzicht uit de weg kunnen ruimen.

8. En dan, wanneer zo'n wegdoen geeft hlaats gehad en er dus niets meer is, wat hem weerhoudt, zal de ongerechte, of de roekeloze, die mens van de zonde (vs. 31, geopenbaard worden a), die de Heere Jezus volgens het voorspelde in Jes. 11: 4 verdoen zal door de Geest, de adem van Zijn mond (Ps. 33: 6). Geen krachtiger middel zal er nodig zijn om die zoon van het verderf te vernietigen (vs. 3) en de Heere zal hem teniet maken door de verschijning van Zijn toekomst. Die verschijning alleen zal reeds daartoe voldoende zijn (Openb. 19: 11 vv. en "Re 14: 16" en "Isa 33: 6).

a) Job 4: 9

9. Hem, zeg ik, zal de Heere verdoen, wiens toekomst aan die van de Heere voorafgaat (vs. 3) en die is a) naar of door de werking van de satan (Tit. 3: 5. 1 Petr. 1: 3 1Pe Kol. 1: 29 Hand. 3: 17) b) in alle kracht en tekenen en wonderen van de leugen. Van deze zal zijn toekomst vergezeld gaan (Openb. 13: 2, 12 v.), in tegenstelling tot de ware tekenen en wonderen en menigerlei krachten, waarmee God in het begin van de Evangelieprediking getuigenis heeft gegeven (Hebr. 2: 4 Hand. 2: 22).

a) Joh. 8: 41. 2 Kor. 4: 4 b) Deut. 13: 1 Openb. 13: 13

10. En in alle verleiding van de onrechtvaardigheid in degenen, die verloren gaan (1 Kor. 1: 18. 2 Kor. 2: 15; 4: 3 daarvoor tot rechtvaardige vergelding, dat zij de liefde van de waarheid niet aangenomen hebben, welk aannemen het tegengestelde ten gevolge zou hebben gehad, namelijk om zalig te worden, zoals dat met de uitverkorenen het geval is.

Bij vs. 8 komt de volgende vraag voor de geest: waarom wordt van hem, die openbaar zal worden als die hem ophoudt zal zijn weggedaan, die "de ongerechte" genoemd wordt in onderscheiding van de overige ongerechten, evenals boven "de mens van de zonde" in onderscheiding van de andere zondige mensen, nu reeds voor de derde maal (vgl. vs. 3 en 6) gezegd, dat hij geopenbaard zal worden? Het is niet voldoende, dat men aanmerkt, dat de apostel daarom die aanwijzing doet en later eveneens de uitdrukking "toekomst" (vs. 9), omdat hij de antichrist in parallel met Christus denkt, terwijl toch uit de tegenoverstellende vergelijking van zijn persoon met de persoon van Christus het gebruik van een aanwijzing van zijn komst, die alleen geschikt was om het tevoorschijn treden van Christus uit Zijn verborgenheid in God (Kol. 3: 3) te kennen te geven, niet begrijpelijk noch te rechtvaardigen zou zijn. Evenmin kan de uitdrukking daaruit worden verklaard, dat het te voorschijn treden van de boze één zou zijn met het openbaar worden van de nu nog als verborgenheid voorgestelde ongerechtigheid, terwijl dan het openbaar worden van het ongerechte toch altijd slechts een openbaring van de boosheid en niet een openbaring van zijn persoon genoemd kon worden. Men is er ook niet door geholpen, dat men zegt, de antichrist is de Antiochus Epifanes van de profetie en daarom wordt van hem gezegd, dat hij geopenbaard zal worden; maar daaruit, dat de boze geprofeteerd of dat de Paulinische aankondiging van hem een wederopname van de profetie van Daniël over Antiochus Epifanes is, begrijpt men nog niet, waarom de openbaring van een mens van de toekomst, als tegenbeeld van deze vorst uit

het verleden een openbaring van de voorspelde moet worden genoemd. Veel beter was het de uitdrukking, naar welker betekenis wordt gevraagd, daaruit te verklaren, dat de apostel de vijand van alle zedelijke orde, die te wachten is, zich reeds denkt als reeds aanwezig in een mens van deze tijd, maar die nog niet openbaar geworden is. Hij heeft intussen in vs. 7 alleen de verborgenheid van de boosheid als reeds werkzaam voorgesteld, men zou dus die verklaring zo moeten wenden, dat men zei, de apostel gebruikt de uitdrukking, waarover wij spreken daarom, omdat hij zich het ogenblik denkt, dat de mens van de zonde dan aanwezig, openbaar wordt als degene, die hij is en aan het daglicht komt (vgl. Rom. 8: 19 "de openbaring van de kinderen van God. Maar wat driemaal zijn openbaring wordt genoemd, heet dadelijk daarop zijn toekomst en even zeker als het laatste in geen andere zin bedoeld is, dan waarin het onmiddellijk vooraf gebruikt was van de komst van Christus, zo geldt hetzelfde van Hoofdstuk 1: 7 ook van "openbaring", zodat dus zijn openbaring een verschijnen in de wereld en weer zijn verschijnen in de wereld een openbaring en niet het ene van het andere zo onderscheiden is, dat het ene (toekomst) zijn komen in de wereld zou betekenen, het andere daarentegen (openbaring) zijn zelfontdekking zou betekenen, dat pas gedurende de tijd van zijn bestaan zou tot stand komen. Integendeel, evenals Christus uit het bovenwereldse van Zijn tegenwoordig leven bij God in de wereld intreedt, zo ook moet de apostel zich het intreden van de ongerechte in de wereld denken; men moge dit nu begrijpelijk vinden of niet. Mij komt het niet alleen niet begrijpelijk voor, maar ook gans niet goed en zij, die zich houden, alsof ik het alleen uit liefhebberij beweerde, mogen verzekerd zijn, dat ik hun zeer dankbaar zou zijn, als zij het mij mogelijk maakten met een goed geweten daarvan vrij te komen. Hoe meer in het oog lopend nu de voorstelling is van de verschijning van de ongerechte, zoals die in de uitdrukkingen "openbaar worden" en "toekomst" gegeven is, des te waarschijnlijker hebben ook zij de lezers slechts voor de gedachte geroepen wat zij de apostel over hem hadden horen zeggen. Zo blijkt inderdaad ook uit de profetie van Daniël, waaraan zich Paulus' mondeling onderricht had aangesloten, dat, nadat de tegenstander van het Oud Testamentische volk van God is weggestoten, zonder dat dat einde was gekomen, waarvan de voorspelling zich aan zijn persoon vastknoopte, de tegenstander van het Nieuw Testamentische volk van God een zal zijn, die uit de toestand van de dood is voortgekomen en omdat hij vóór zijn verschijnen in de toekomst reeds een aanwezige is, in de wereld geopenbaard zal worden, opdat het einde komt, dat in de openbaring van de Heere bestaat. In vs. 9 zegt dan ook de apostel over de toekomst van de antichrist twee zaken. Ten eerste is zijn verschijning zelf zo een, die door Satans werking wordt teweeg gebracht en ten tweede is het nu ook een, die door wonderen wordt begeleid. Of het eerste boven de werkzaamheid van de satan is, als de openbaring en toekomst van de mens van de zonde bestaat in het weer verschijnen van een, die zich in de toestand van de dood bevindt, hebben wij hier niet te onderzoeken. Wij kunnen ons daarmee vergenoegen, dat wij hen, die verzekeren dat God alleen kan levend maken wat dood is, op Openb. 13: 15 wijzen. Wat nu de wonderen aangaat, die zijn openbaar worden tengevolge heeft, zo noemt Paulus deze krachten en tekenen en wonderen niet daarom leugenachtig, omdat de leugen de voortbrengende kracht van deze zou zijn, maar omdat zij de aard van de leugen hebben, omdat in deze wat met het wezenlijke in strijd is zich het uiterlijk geeft van een zelfstandige macht. Komt nu hier het optreden van de ongerechte voor als begeleid van werkingen van krachten van allerlei aard, die geschikt zijn om een indruk teweeg te brengen, alsof daarin een zelfstandige macht zou werkzaam zijn, terwijl het toch alleen het tegendeel van het werkelijke, de leugen, is, dat in deze tot uitwerking komt, dan komt het in vs. 10 "in alle verleiding van de onrechtvaardigheid" voor als vergezeld van alles, wat geschikt is, om aan het ongerechte op bedrieglijke manier hulp te verlenen. Op wie zo'n bedrog doelt en wie er door misleid zal worden, zegt het bijgevoegde "in degenen, die verloren gaan. " Hun overkomt namelijk hetzelfde tot loon daarvoor, dat zij aan de liefde tot de waarheid op de tijd,

als die hun tot hun heil moest worden ingeplant, geen plaats gegeven hebben. Er staat niet: "zij hebben de waarheid niet aangenomen", maar zij hebben de liefde van de waarheid niet aangenomen. Hierdoor moet worden uitgedrukt, welk een gezindheid in hen zou zijn gewerkt in plaats van het ongerechte, dat nu door het bedrog, dat hun overkomt, in hen plaats krijgt.

Demonische wonderen zullen het optreden van de antichrist vergezellen, het zullen geen misleidingen van het bedrog zijn, maar werkelijke wonderen, hoewel hun oorsprong hebbend in de duisternis. Satan kan wel wonderen teweeg brengen, want hij is een bovenaardse macht, ja een majesteit. Zeker moet God hem toelating geven, als Hij zal kunnen werken, maar het is dan toch zijn door God hem ingeschapen macht, die hij uitoefent en die hij, zolang zijn tijd duurt, volgens Gods wil op allerlei manier niet alleen mag, maar ook zal uitoefenen en ten slotte op buitengewone manier zal uitoefenen. Want evenals de hel, toen Christus op aarde verscheen, zich met meer kracht in beweging stelde, dan van te voren, zo zal dat in verhoogde graad geschieden; want satan zal wel opmerken, dat het hier om de beslissing te doen is, of de wereld zijn eigendom zal worden, of dat van God. Zo zal hij dan het uiterste doen, dat hem mogelijk is en door Hem toegerust zal de antichrist wonderen en tekenen doen, om zich te legitimeren als degene, die komen zou, zoals de Heere Jezus wonderen en tekenen deed om te bewijzen, dat Hij de Heiland was. Dan zullen zeker wel geëfende zintuigen nodig zijn om leugen en waarheid te onderscheiden, opdat men niet geïmponeerd en verleid wordt.

11. En daarom, om zo'n vergelding te doen plaats hebben, zal hun God in de toekomst van de ongerechte, of gedurende de hem toegewezen tijd van zijn openbaring, zenden een kracht van de dwaling, die zo verleidend en betoverend zal zijn (Matth. 24: 24), dat zij de leugen zoudengeloven, terwijl zij toch tegenover de overweldigende macht door eigen schuld zonder enige beschutting zullen zijn;

In overeenstemming met en zo ter wezenlijke bevestiging van de zienswijze van zijn tijdgenoten, die de barensweën van het Messiaanse tijdperk verwachtten, heeft de Heere op voortekenen van Zijn toekomst gewezen en ook de Apostolische schriften gewagen uitvoerig van wat in de laatste dagen de jongste dag moet voorafgaan. Het hier ontsloten uitzicht is wel geschikt om elke optimistisch-humanistische droom te beschamen, alsof het in deze beste van de werelden gedurig beter zou gaan, hoe meer de stroom van de tijd de zee van de eeuwigheid nadert. Integendeel, denken wij ons de dag van de Parousie, als de angst, het ligt dan in de aard van de zaak, dat niet alleen de tarwe, maar ook het onkruid tot die dag toe moet groeien en rijpen en dus ook gedurig meer zijn innerlijke aard openbaren. Een verblijdend voorteken is zeker de algemene verkondiging van het Evangelie van het koninkrijk aan alle volken; maar deze geschiedt "hun tot een getuigenis", geenszins met de uitkomst, dat allen behouden worden. Integendeel, de vijandschap tegen de waarheid zal nooit hoger stijgen, dan juist, waar zij op het punt is voor altijd verbroken te worden. Klimmende verleiding en toenemende afval staan te wachten die zich openbaren in Pseudo-profetisme en stelselmatig Anti-christianisme. Het zal blijken, meer en meer, dat de wereld in de grond van haar hart de Redder niet wil, haar door God beschikt en die middelerwijl op weg is als haar Rechter weer te komen. Vandaar toenemende argeloosheid, hoe meer de tijd van de beslissing genaakt en hardnekkige onbekeerlijkheid, ook te midden van de ontzettendste oordelen. Zo'n grote zonde moet wel met nieuwe zonde en grotere ellende gestraft worden. Zo nadert een steeds droeviger tijd op het gebied van de wereld, van de kerk, van het huiselijke en persoonlijke levens, waarbij de getrouwen aan de Heer bij al zwaarder strijd op al minder rust mogen hopen. De wereldgeschiedenis zal niet eindigen, voordat het van de Godsgemeente op ontroerende manier gebleken zal zijn, wat er is van de hooggeroemde verdraagzaamheid van een van God afkerige wereldmacht tegenover hen, die weigeren zich voor haar goden te buigen. Waar orde

en zedelijkheid alleen in het Christendom wortelt, daar kan de afval van en opstand tegen dit laatste niet anders, dan tot ondermijning van alle steunsels op staatkundig en maatschappelijk grondgebied leiden. Vandaar in klimmende mate de verhoging van het nu reeds zo welbekend gevoel van malaise, tot angst, verlegenheid, radeloosheid, door de Heer zo treffend getekend. Van lieverlede zullen de mensen beginnen zich over volstrekt niets meer te verwonderen en tegelijk voor alles te vrezen. Bij het onafscheidelijk verband tussen de natuurlijke en zedelijke wereld, dat zich in zo menig woord en feit van de Heilsopenbaring vertoont, kan het ons niet ongelofelijk klinken, dat ook de onbezielde natuur de natrilling van de schokken voelen zal, die het hart van de bezielde doen beven, al achten wij ons volkomen onbevoegd ter beslissing, wat in dit deel van de Eschatologische verkondiging eigenlijk, wat oneigenlijk moet opgevat worden. Het toppunt van de ellende van de laatste dagen wordt bereikt in de verschijning van de Antichrist, die ons het profetisch woord doet verwachten. Het aanwijzen van "het ontstaan en de ontwikkeling van deze verwachting moet door de Christelijke Dogmatiek aan de Bijbelse Theologie van het Oude en Nieuwe Verbond worden overgelaten. Hier kan slechts worden uitgesproken, dat voor wie de Schrift onbevangen verklaart en zijn gedachten onder de gehoorzaamheid van het woord gevangen laat leiden, er geen twijfel bestaan kan, of een Anti-christelijke persoonlijkheid zal optreden, nog vóór het einde van de wereldgeschiedenis. Het denkbeeld, dat door de naam van de Antichrist slechts een ideale persoonlijkheid aangeduid zal zijn (ongeveer op gelijke manier als het Engels karakter in de naam van John Bull, of het Duitse in die van Michel geconcentreerd placht te worden), schijnt ons met het concrete en individuele van de Apostolische tekening in lijnrechte widerspraak. Zien wij in de wereldgeschiedenis kolossale mannen in de dienst van de macht van de duisternis optreden en zweefde reeds bij menige naam op tal van lippen de vraag, of niet deze de Antichrist was, niets kan ons verhinderen in hun verschijning de wegbereiding van een toekomstige Centraal-persoonlijkheid te zien, in wie de geest van het kwaad zich als het ware belichamen en zijn volle kracht ten toon spreiden zal. Met het woord onmogelijk leert men althans in onze tijd reeds voorzichtiger worden. Wij verwachten de verpersoonlijking van het aan God vijandig beginsel, voorbereid door de verschijning van Atheïstische genieën, die titanisch en satanisch van alle zedelijk beginsel zich steeds meer emanciperen. In deze Antichrist bereikt de moederzonde, hoogmoed, haar toppunt, door grenzenloze zelfverheffing tegenover alle aardse en hemelse macht. Zij wordt gesteund door een bedrog, dat valse tekenen doet en werkelijk is het geheel in de orde, maar tegelijk de vreselijke ironie van een hogere Nemesis, dat het ongeloof aan het waarachtig wonder nog eens met bijgeloof aan valse tekenen gestraft worden zal. In hoever de manifestaties van de geestenwereld, waarbij thans reeds zo menigeen zekerheid zoekt, tot dit gebied te brengen zijn, kan hier slechts gevraagd worden. Genoeg, alleen tijdelijk wordt de volle openbaring van deze anti-christelijke macht nog gestuit, maar zij was reeds in Paulus dagen op het punt tevoorschijn te treden en kennelijk wordt zij door ieder ander Christelijk streven deels aangekondigd, deels voorbereid. Dit is dan ook de diepe zin van de Bijbelse voorstelling, dat het werkelijk in beginsel het laatste uur reeds is, die slechts door de lankmoedigheid van God wordt vertraagd. Feitelijk zijn al de factoren reeds daar, die tot het eindresultaat moeten meewerken; er heeft niets nieuws meer te komen, er hoeft slechts een dam te worden weggenomen, en de stroom stort over het veld. De gemeente weet inwendig deze dingen, al verstaat en bedenkt zij die veel te weinig en kan daarom niets anders dan in de kracht van de Heere redden, wat nog te redden is en voorts zich spenen van elke sanguinische hoop, alsof zij eindelijk in deze bedeling haar rechten erkend zou zien door haar onverzoenlijke tegenstander. De gelijkenis van de weduwe tegenover de onrechtvaardige Rechter geeft ons veeleer het profetisch beeld van haar voorlaatste toestand op aarde te zien. Maar juist als de nood en verlegenheid ten hoogsten top zijn gestegen, daagt de redding in de vorm van - het zoeken van de Zoon des mensen.

12. Opdat zij allen weer, om zo'n geloven van de leugen (Openb. 14: 9 v. ; 19: 20 v. Re 14. 9) veroordeeld worden, die de waarheid, die hun in Christus Jezus wordt aangeboden, niet geloofd hebben, maar een welbehagen hebben gehad in de ongerechtigheid (Ezech. 20: 24 v. Spr. 1: 29 v. Rom. 1: 18 v.).

De verschijning van de ongerechte komt niet voort uit de ontwikkeling van de menselijke zonde zelf, maar wordt door de satan teweeg gebracht (vs. 9) en nu is het God, die datgene zendt, wat met haar in de wereld treedt, namelijk de macht van de dwaling. Dwalen is altijd aanwezig; maar dan zal het in krachtige werking treden, waarmee bedoeld is, dat zij, die aan de liefde tot de waarheid geen plaats gegeven hebben, aan de leugen geloof schenken. God zendt dus een toestand van zondig dwalen, waarbij het te doen is, om hen, die tegenover de waarheid ongelovig zijn, aan het tegendeel daarvan gelovig te doen worden. Hieronder moet niet verstaan worden iets, dat tegenover de waarheid staat, maar het volstrekt tegenovergestelde hiervan, evenals de waarheid iets bepaald zuivers is. Het moet ten slotte daartoe komen, dat aan de volstreckte leugen dat geloof wordt geschonken, dat de gepredikte Christus toekomt; en God zelf geeft daartoe de aanleiding, opdat zij, die de waarheid niet geloofd hebben, maar zich aan de ongerechtigheid, waarvan zij zich, als zij hadden willen geloven, zouden hebben losgemaakt en de gerechtigheid zouden gekozen hebben, eindelijk geheel aan het oordeel worden overgegeven.

De waarheid heeft iets beminnenswaardigs, iets verblijdens, iets dat rust geeft, evenals het licht in de natuur; het is de mens bij niets zo wel als bij de waarheid. Zij komt echter bij ons met andere sterke neigingen in strijd; dit noemt de Schrift met één woord "ongerechtigheid", waardoor de waarheid ten onder wordt gehouden. Waarheid en het geloof daaraan wordt zo door de boze begeerte van de mensen, door het genot, dat hij van de ongerechtigheid heeft, doordat hij geen bestraffing van het licht kan dulden, verhinderd. En waar de waarheid niet in de liefde van het hart wordt opgenomen, werkt zij ook niet tot zaligheid; in de liefde van het hart alleen kan de waarheid wortelen en vrucht dragen. Maar de waarheid dringt zich niet tegen alle willen bij haar verachters op. God weet bij de waarheid ook de eerbied aan Hem verschuldigd in het oog te houden en Zich terug te trekken. In het begin neemt de mens het met de waarheid en met de verleiding tot dwaling makkelijk op; hij speelt met beide, geeft aan de waarheid de liefde van zijn hart niet prijs, maar meent dat dwaling en verleiding hem ook niet zullen overmeesteren. Er staat echter achter de dwaling een macht, die voor ieder gevaarlijk is, die niet met liefde tot de waarheid gewapend is.

De mensen moeten iets geloven; zij kunnen niet leven zonder geloof: willen zij echter de heilige waarheid van God niet geloven, dan moeten zij de verleidende leugen van de duivel geloven.

Veelbetekenend en rechtvaardig is de aard van het gericht, dat die de waarheid niet willen geloven, de leugen moeten geloven. Hoevelen, die tegen het autoriteitsgeloof schreeuwen, als het de bijbel aangaat, zijn op schandelijke manier gebonden door autoriteitsgeloof ten opzichte van anonieme journalisten. Hoevelen, die tegenover Gods woord niets dan ongelooft hebben, worden een prooi van schandelijk bijgeloof van somnabulen, kaartenleggers, voortekenen, kloptafels, oproepen van geesten en ondervraging van de doden. Reeds Chrysostomus merkt op: "Die zeiden, omdat er maar één God is, konden wij niet aan de godheid van Christus geloven, aan deze ontnemt de antichrist alle voorwendsel." En in onze dagen: die niet geloven, dat een almachtig en wijs God het heelal heeft geschapen, die geloven, dat het toeval de atomen samengebracht heeft; die niet geloven, dat Jezus het water in wijn veranderd heeft, geloven, dat de bewusteloze natuurkracht de aap tot een mens heeft

vervormd. Dit onbepaald geloof van het ongeloof is een oordeel; voor de gehele wereld moet het openbaar worden, dat de beweegreden van haar ongeloof niet het edel protest was tegen een afhankelijkheid de geest onwaardig, maar vreugde in de ongerechtigheid. Zij geloven toch ook, maar zij wilden niet geloven aan de heilige waarheid van God; daarom is hun straf deze, dat hun behoefte aan geloven zich wendt tot de ellendigste nietigheden.

13. Zo-even hebben wij gesproken over hen, die de waarheid niet geloven en tot straf daarvoor aan de macht van de leugen worden overgegeven. Maar hoe geheel anders is het met u! Wij zijn schuldig altijd God te danken over u (Hoofdstuk 1: 3), broeders, die door de Heere bemind bent (vgl. 1 Thess. 1: 4), dat u God van het begin (Efeze. 1: 4. 2 Tim. 1: 9, verkoren heeft tot zaligheid, die tot stand komt in heiligmaking van de Geest, het tegengestelde van de lust in de ongerechtigheid over hen, die verloren gaan (1 Petr. 1: 2) en in geloof van de waarheid, in tegenoverstelling tot het geloof van de leugen, waartoe zij veroordeeld zijn (vs. 11 v.).

Sommigen denken hier aan de eeuwige verkiezing, waar door God van eeuwigheid, naar Zijn vrijmachtig welbehagen, zekere en bepaalde personen uit het verdoemelijk mensdom tot de zaligheid verordend heeft. Maar de apostel vermeldt hier een verkiezing van het begin. Maar vanaf het begin kan zeker niet betekenen van eeuwigheid. Daarenboven, wanneer de Heilige Schrift spreekt van de eeuwige verkiezing, waardoor bepaalde personen tot de zaligheid verordend zijn, bedient zij zich van een geheel ander woord (vergel. Efeze. 1: 4 Jak. 2: 5 enz.). Het Griekse woord, dat hier voorkomt, betekent de voorkeur geven aan het ene boven het ander. Zo gebruikt de apostel het Fil. 1: 22, wanneer hij verklaart niet te weten waaraan hij de voorkeur geven zou, aan het leven dan aan het sterven; en Hebr. 11: 25 van Mozes, die aan de verdrukking van Christus de voorkeur gaf boven de genietingen van de zonde. Nu in deze zelfde zin had ook God de Christenen te Thessalonika vanaf het begin verkoren tot zaligheid, dat is, God had aan hen van die tijd af dat het Evangelie allerwegen onder de heidenen begon verkondigd te worden, de voorkeur en de voorrang gegeven boven vele andere volken, om hen deelgenoten te maken van de eeuwige zaligheid, die Christus verworven heeft. Ingevolge deze gunstige voorkeur, waren zij al zeer vroeg bij aanvang deelgenoten geworden van de zaligheid in de gewone weg van de door God verordende middelen in of door de heiligmaking van de Geest en het geloof van de waarheid, dat is, door een gelovige omhelzing van de waarheid van het Evangelie, welk geloof de Geest door Zijn hart veranderende en heiligende genade gewrocht had.

14. Waartoe, tot welk zalig worden in heiligmaking van de Geest en geloof van de waarheid Hij u geroepen heeft door ons Evangelie. En door deze roeping heeft Hij u geleid tot verkrijging van de heerlijkheid van onze Heere Jezus Christus, opdat u Zijn heerlijkheid deelachtig mag worden (1 Thess. 1: 5; 5: 9).

Na het eindigen van zijn profetische mededeling wendt de apostel zich tot de lezers en spreekt hij nog eens, evenals reeds vroeger, zijn verplichting uit om God te danken, dat Hij hen, de lezers, tot de zaligheid in Christus had verkoren, hen dus bewaard had voor het verloren gaan als van hen, die zich door de dwaling van de antichrist hadden laten verleiden.

Daar (Hoofdstuk 1: 3) dankte hij voor hun standvastig geloof onder de vervolgingen, die zij te lijden hadden; nu is zijn danken nog sterker geworden, want hij denkt ook aan de redding uit de ellende van de laatste tijd en hij dankt, hoewel hij aan de afval onder de Christenen moet herinneren.

Evenals de lieve Heiland de discipelen, die Hem uit Zijn tijdgenoten geschonken waren, als een gave van de hemelse Vaders erkende en ook verder dacht aan hen, die door hun woord in Hem zouden geloven (Joh. 17: 6 en 20), zo hebben ook de apostelen hen, die hun woord graag aannamen, ook als een heerlijk hun geschonken deel met dankbaarheid beschouwd.

De zaligheid, waartoe God heeft verkoren, stelt de apostel voor als een zodanige, die in zedelijke stemming en gedrag verwezenlijkt wordt, terwijl hij bij "zaligheid" nog voegt "in heiligmaking van de Geest en in geloof van de waarheid." Het eerste is, dat de Heilige Geest in de mens, die vlees is, werkzaam wordt, om hem aan de zondige wereld te ontrukken en het tweede is, dat de aldus en in die zin van Godswege geheiligde van de hem aangeboden waarheid verzekerd wordt. Deze weg gaat het gered of zalig worden van de kant van God, terwijl het werk van de mensen eerst geloof is en daarna heiliging van zichzelf. Met de uitdrukkingen "heiligmaking van de Geest en geloof van de waarheid" is aan de ene kant gezegd, wat aan 's mensen kant voorvalt; hij wordt namelijk heilig en wordt gelovig; aan de andere kant wat van Gods kant hiervoor is gegeven, namelijk de Geest, die heiligt en de waarheid, die van zichzelf zeker maakt.

De geschiedkundige verwezenlijking van de verkiezing is de roeping en deze geschiedt door de verkondiging van het Evangelie. De laatste heeft plaats gehad door de apostel en diens helpers, waarom Paulus schrijft: "door ons Evangelie". Om nu de heerlijkheid van het lot, dat de Thessalonicenzen door hun roeping is toegedeeld, nog meer bepaald op de voorgrond te stellen en de vermaning, die in vs. 15 volgt, echt krachtig te maken, voegt hij er de woorden bij: "tot verkrijging van de heerlijkheid van Jezus Christus" (Rom. 5: 2; 8: 17, 29 Joh. 17: 24).

15. Zo dan, broeders, omdat zo'n doel u voorstaat, sta vast a) op de ware grond van het geloof en laat u door niets daarvan afdringen (vs. 2. 1 Thessalonicenzen. 3: 8, a) en houd de inzettingen (1 Kor. 11: 2), die u geleerd zijn, hetzij door ons woord, toen wij nog bij u waren (vs. 5), hetzij door onze zendbrief, zoals wij vroeger aan u hebben geschreven (1 Thessalonicenzen. 5: 27).

a) 2 Thessalonicenzen. 3: 5

Met de uitdrukking "of brief" is niet een bepaalde brief aangeduid, maar de een soort van leermiddelen tegenover de andere, dus niet alleen de eerste brief, hoewel het natuurlijk in de eerste plaats op deze past. Zij moeten echter ook houden wat zij uit deze tweede brief zullen leren en als hij een derden liet volgen, moesten zij ook deze ter harte nemen, in het algemeen ook de onderwijzing door brieven in acht nemen, alles vasthouden, wat werkelijk in woord of geschrift van hem komt. Dit vers is een van de woorden, waardoor men vanouds af het gelijke recht van de mondelinge traditie naast de Schrift wilde bewijzen. Ja, als ons de apostolische oorsprong en het apostolisch karakter ervan wordt bewezen, dan willen wij ook mondelinge traditie geloven, maar inderdaad is er geen geloofwaardige traditie naast de Bijbel en juist ons hoofdstuk wijst aan, hoe snel de mondelinge onderrichting vergeten werd en verkeerde opvattingen of zelfs vervalsingen onderging, zodat zij verbeterd en door schrift bevestigd moest worden. In ieder opzicht moet echter worden opgemerkt, hoe nadrukkelijk hier de apostel het gezag van zijn schriftelijk woord beweert. Het is geen dode letter, maar een zaadkorrel, die in ieder vatbaar hart levendig wordt; wij weten ook, dat in het algemeen het geschreven woord nog nauwkeuriger wordt overwogen dan het gesprokene.

16. En onze Heere Jezus Christus zelf en onze God en Vader (1 Thessalonicenzen. 3: 11), die ons heeft liefgehad en gegeven heeft een eeuwige vertroosting voor deze tijd (Rom. 8: 28, 31 v.), en goede hoop voor de toekomst (Tit. 2: 13. Kol. 1: 5 in (door) genade,

Vertrouwing. Dit woord is muziek voor het hart, evenals David's harp verdrijft het de boze geest van de neerslachtigheid. Het was een grote eer, die Barnabas te beurt viel, een zoon van de vertroosting genoemd te worden; ja, het behoort onder de heerlijke namen van een groter dan Barnabas: immers de Heere Jezus is de vertroosting van Israël. Eeuwige vertroosting, want dat de vertroosting voor eeuwig is, maakt juist haar kroon en heerlijkheid uit. Een mens legt er zich op toe om geld te winnen en na hard werken verkrijgt hij het; het is hem tot een troost, maar niet tot eeuwige vertroosting; immers hij kan geheel zijn schat doorbrengen of verliezen, of door de dood genoopt worden die achter te laten; op zijn best genomen kan het daarom niet meer dan een tijdelijke vertroosting zijn. Iemand werkt ijverig om kennis te vergaderen, hij verkrijgt haar en wordt bij uitnemendheid geleerd, zijn naam wordt beroemd, dit is hem een vertroosting voor al de arbeid, maar zij duurt niet lang, want wanneer hoofd en hart hem pijn doen, baten zijn getuigschriften hem niet en als zijn ziel een prooi van neerslachtigheid wordt, zou hij menig geheel boekdeel kunnen doorbladeren, zonder balsem te vinden voor zijn verslagen geest. Alle aardse vertroosting is voorbijgaand en kort van duur, zij zijn even schitterend, maar ook even vluchtig als de kleuren van de zeepbel; maar de vertroosting van Gods volk falen of verliezen haar frisheid nooit. Zij kunnen elke toets doorstaan, de schok van het lijden, de vlam van de vervolging, de loop van de jaren, ja, zelfs de dood. Waarin bestaat deze eeuwige vertroosting? Zij sluit in zich het bewustzijn van de vergeving van zonden. De Christen heeft in zijn hart de getuigenis van de Geest ontvangen, dat zijn overtredingen zijn uitgedelgd als een nevel en zijn zonden als een morgenwolk. Waar de zonde is vergeven, is daar geen eeuwige vertroosting? Voorts geeft de Heere aan Zijn volk een blijvend bewustzijn van hun aanneming in Christus. De Christen weet, dat God op hem neerziet als met Christus verenigd zijnde. En een liefelijke zaak is het te weten, dat God ons aanneemt. Verenigd met de verrezen Heiland is een vertroosting van de meest blijvende aard, zij is inderdaad eeuwig; worden wij op het ziekbed neergeworpen, treffen de pijlen van de dood ons hart, onze troost sterft niet. Voorwaar het bewustzijn van de aanneming in de Geliefde is een eeuwige vertroosting. Bovendien heeft de Christen het bewustzijn van zijn veiligheid. God heeft beloofd hen te verlossen, die op Christus hun vertrouwen stellen: de Christen vertrouwt op Christus en gelooft, dat God Zijn woord gestand zal doen en hem behouden. Hij weet daarom, dat, wat ook gebeuren moge onder Gods bestuur, die aanvallen er ook mogen zijn van inwendig bederf, of van uitwendige verzoeking, hij heilig is. Is deze bron van vertroosting niet verkwikkend en overvloedig?

17. Vertrouwt (vgl. Kol. 4: 8 met Efeze. 6: 22) uw hart en versterkt u, zodat u mag vaststaan in alle goed woord en werk.

De vermaning in vs. 15 gaat in deze beide verzen over in een biddende wens, waarmee dit hoofddeel van de brief op deze manier sluit, als met het eerste deel in de eerste brief (1 Thessalonicenzen. 3: 11 vv.) het geval was. De apostel noemt ditmaal de Heere Jezus eerst, omdat hij daardoor aan de laatst voorafgegane benaming van de Heere (aan het slot van vs. 14) zich aansluit en omdat hij Hem, die onze God en Vader is, zoals Jezus, onze Heere, als degene wil voorstellen, die ons heeft liefgehad en, van Zijn liefde wat als betoning moet worden aangezien, ons een vertroosting gegeven heeft, die nooit verdwijnt en een goede hoop. Deze beide gaven noemt Paulus, zich aansluitend aan de wezenlijke inhoud van de brief, als welke betrekking heeft op de druk van de gemeente, die de openbaring van Christus voorafgaat. Wat de lezers wordt toegewenst komt dan aan de ene kant overeen met de

eeuwige vertroosting, namelijk: " vertroost uw hart", aan de andere kant met de goede hoop, in zoverre er een standvastig blijven in het goede werk en woord, waarvoor zij staan, nodig is, opdat zij de hun gegeven hoop niet verliezen. Zij staan echter in het goede werk door de kracht van de heiligmaking van de Geest (vs. 13) en in het goede woord door het geloof van de waarheid, want hun goeddoen bestaat daarin, dat zij de Geest, die hen geheiligd heeft, laten werken en het goede woord, dat zij bezitten, is het woord van de waarheid, dat zij gelovig hebben aangenomen.

Door vermaning worden wij in alle goede woord, door versterking van onze harten in alle goed werk bevestigd.

HOOFDSTUK 3

MEN MOET BIDDEN DAT HET WOORD ZIJN LOOP HEEFT, LEDIGHEID EN ONGEREGLDHEID VERMIJDEN

D. Het derde deel bevat beschikkingen van de apostel met betrekking tot diegenen in de gemeente, die ongeregeld wandelen. Het volgt pas nadat een korte inleiding is voorafgegaan. Daarin vraagt Paulus ten eerste de voorbede voor de brievenverzenders, dat door hun dienst ook op hun tegenwoordig arbeidsveld in Achaje het Evangelie een goede voortgang moge hebben en zij van de ongeschikte en boze mensen, die hun werk zozeer tegenstaan, verlost mogen worden. Aan de andere kant vertroost hij zich met betrekking tot die nood, die zij eveneens lijden, met de trouw van de Heere, die hen zal sterken en bewaren voor de boze (vs. 1-3). Nadat hij dit heeft gezegd, wat hij voor de lezers in hun moeilijkheden vertrouwt van de Heere, zegt hij ook wat hij in de Heere van hen vertrouwt over hetgeen zij ook doen en zullen doen. Dat woord van vertrouwen laat hij vergezeld gaan van een gebedswens aan dezelfde Heere gericht (vs. 4 en 5). Daarop schrijft hij vervolgens met aandrang voor, hoe zij moeten worden behandeld, die niet willen nalaten in ledigheid te wandelen, waarbij hij zich ook gebiedend en vermanend tot deze wendt, maar de gemeente, als in haar kern nog gezond gebleven, over haar als bewaakster en tuchtmeesteres plaatst, om de ongeregelde toestanden te voorkomen (vs. 6-15). Tot het slot overgaande verbindt hij met zijn bepalingen nog een zegenwens voor de gemeente, wier vreedzame toestand zozeer was gestoord, dat de Heere van de vrede haar deze niet alleen weer wilde teruggeven, maar voor de hele omvang van hun leven hen met Zijn vrede wilde begenadigen en met Zijn Geest bij haar wilde zijn (vs. 16).

1. Voorts, broeders, a) bidt voor ons, (1 Thessalonicenzen. 5: 25), opdat het Woord van de Heere zonder hindernis of stilstand zich steeds verder verbreidt, zijn loop heeft en door de vrucht, die het oplevert, verheerlijkt wordt ook in onze tegenwoordige werkkring te Corinthiërs en in geheel Achaje, zoals ook bij u (1 Thessalonicenzen. 1: 5 vv., 2: 13 vv.).

a) MATTHEUS. 9: 38 Efeze. 6: 19 Kol. 4: 8

Zoals de apostel gedurig bad voor de Thessalonicenzen, zo wenste hij dat ook zij voor hem en zijn medewerkers baden. Hij voelde ook voor zich behoefte aan hun voorbede en achtte het niet beneden zich om haar te vragen. Het getuigt van zijn godvruchtig gemoed en edel karakter. Gevoel van diepe afhankelijkheid, geringheid en zwakheid zien wij overal met een hoge mate van zelfstandigheid, van levendig besef van zijn waarde en met een buitengewone kracht van geest in hem verenigd. En wat wilde hij, dat de Thessalonicenzen voor hem en zijn medewerkers zouden bidden? Dit, dat het Woord van de Heere, evenals bij hen, zo ook aan andere plaatsen zijn loop mocht hebben en verheerlijkt worden. Dat was zijn hoogste wens, dat zijn vurigste begeerte. Hoe getuigt het van zijn vaste overtuiging dat hij en met hem Silvanus en Timotheus het Woord van de Heere verkondigden en van zijn hoge ingenomenheid daarmee! Hij had het van de Heere zelf ontvangen en wist, dat het de waarheid behelsde. Hij had dat bij ervaring leren kennen als een kracht van God tot zaligheid voor een ieder die gelooft en het was hem door eigen nadenken zowel als door de verlichtende invloed van Gods Geest steeds duidelijker geworden, welk een schat van ware wijsheid en vertroosting en heiliging dat woord in zich bevatte, hoe het hart en leven bij mensen en in de huisgezinnen veranderde en vernieuwde en welk een uitnemende strekking het had, om de eer van God en de Heere Jezus op de aarde te bevorderen. Maar kan het ons dan wel bevreemden, dat hij niets vuriger verlangde, dan dat dit woord zich ongehinderd mocht verbreiden, dat het allerwegen mocht worden aangenomen en verheerlijkt, zoals dit

plaats had bij de Thessalonicenzen, zoals hij er met dankbare blijdschap mocht bijvoegen? Met geen ander doel verlangde hij ook voor zich en zijn medearbeiders de bede, dat zij verlost mochten worden van de slechte en boze mensen, die niet geloofden en hen tegenstonden.

2. a) En opdat wij, die heden niet weinig verdrukkingen hebben te lijden (Hand. 18: 12 vv.), verlost mogen worden van de ongeschikte, tegen alle goddelijke en menselijke ordening zich verzettende en boze, boosaardig gezinde mensen (Rom. 15: 30 v.); want het geloof is niet van allen, zo velen willen zich daartoe niet laten brengen (2 Tim. 3: 8).

a) Joh. 6: 64

Als de apostel met een "voorts, broeders" voortgaat, schijnt het alsof hij aan het einde zou zijn met hetgeen hij nu had te schrijven; want hij komt reeds aan de oproeping tot voorbede voor hem en zijn ambtgenoten (vgl. Efeze. 6: 19 Kol. 4: 3). En wel is het iets tweevoudigs, dat zij voor hen moeten bidden: 1) dat het woord van de Heere goede voortgang heeft en 2) dat zij verlost worden van de nood, die boze mensen hun veroorzaken. Als er geen mensen waren, van wie niet kon worden verwacht dat zij gelovig worden, had de apostel slechts één wens en de door hem begeerde voorbede slechts één inhoud. Zo moet hij echter begeren, dat de gemeente ook het andere voor hen bidt, opdat hij zijn beroepsbezigheid zonder hinder volvoert.

Met de woorden: "want het geloof is niet van allen" geeft de apostel de reden aan, waarom hij van degenen moest spreken, uit wier hand hij gered moest worden en voor wie men toch niet eenvoudig alleen kon bidden (Joh. 17: 9): "bekeer ze! " De Zin is niet om, zoals men die vaker gebruikt, lichtvaardig uit te spreken. Evenmin bevat die de bewering van een absoluut goddelijk decreet, alsof God niet aan allen het geloof wilde geven, maar het is een zware aanklacht. Er zijn mensen, die al te ongeschikt en boos zijn om voor het geloof vatbaar te wezen; en zeer terecht schrijft Paulus juist aan de Thessalonicenzen, die zo snel tot het geloof waren gekomen: "het bevreemdt u niet, als het niet bij allen zo gaat! "

Die de kracht van Gods Woord ondervonden heeft, daardoor tot geloof en bij het geloof tot grote vreugde en tot vrede gekomen is, denkt vaak dat het niet mogelijk is, of ook anderen moeten gemakkelijk gelovige worden. Men moet echter ook vaak bedenken, dat het geloof niet van ieder is, opdat men deels onder de ervaring hiervan minder bevreesd wordt, deels ook de vaak schijnbare verzoeking ontgaat om aan het geloof, aan de leer en de weg zolang te draaien en er van af te doen, tot ieder het kan aannemen.

Niemand heeft uit zichzelf het geloof, het is een gave van God en de werking van Zijn Geest en het wordt alleen gegeven aan de uitverkorenen van God, die voor het eeuwige leven voorbeschikt zijn, waarom het ook de naam draagt van het geloof van Gods uitverkorenen; het hele mensdom heeft het niet, niemand dan alleen Christus' schapen en de reden, waarom alle anderen het niet hebben, is omdat zij niet Zijn schapen zijn. Dit is een volkomen waarheid; toch schijnt de ware zin van de woorden te wezen dat allen, die ware belijders van de godsdienst, ledematen van de gemeente en zelfs allen, die predikers van het Woord zijn, niet het geloof hebben; zij mogen een historisch en een tijdgeloof hebben en het wonderwerkend geloof en zelfs al het geloof, behalve het waarachtig geloof, zij mogen belijden te geloven en nochtans niet geloven en dit wordt tot een reden gegeven, waarom de apostel wenste van de bovengemelde mensen verlost te worden. De Joden zeggen: die zich

niet oefent in de wet, het is ongeoorloofd hem te naderen, of met hem te handelen, of met hem te wandelen, omdat er geen geloof is in hem. De apostel schijnt op dit gebruik te zinspelen.

3. Ook u heeft van mensen van die aard veel kwaad te lijden gehad (Hoofdstuk 1: 4 vv.) en dan zou het kunnen geschieden, dat iemand onder u in die moeilijkheden bewogen werd (1 Thessalonicenzen. 3: 3). a) Maar, dit is mijn troost, als bezorgde gedachten over u mij vervullen, de Heere is getrouw, die u zal versterken b) en bewaren van de boze, die vijand, die rondgaat als een briesende leeuw, zoekende wie hij zou mogen verslinden (1 Thessalonicenzen. 2: 18; 3: 5. 1 Petrus 5: 8 zodat u geen prooi van Hem wordt.

a) 1 Thessalonicenzen. 5: 24 b) Joh. 17: 15

Paulus houdt zich niet lang bij zijn moeilijkheden op, maar als hij eraan denkt, dat de Thessalonicenzen die menselijke boosheid ondervinden, die hij te Corinthiërs ondervond, komt hij dadelijk weer terug op zijn bestreden geestelijke kinderen, die minder geoefend zijn dan hij.

De Thessalonicenzen zouden, als die nog slechts met het Christendom een aanvang hadden gemaakt, door hetgeen de apostel in vs. 2 schreef, vreesachtig kunnen gemaakt worden, toen zij hoorden, dat zij hem met hun gebed moesten steunen, opdat hij verlost mocht worden van de ongeschikte en boze mensen. Zij hadden kunnen zeggen: "Is de apostel zo voor zichzelf bezorgd, hoe zullen wij dan tot het einde kunnen volharden! " Die bevreesdheid wil Paulus hier voorkomen, door hen te wijzen op de trouw van de Heere.

Van de boze mensen, die hen in de uitoefening van hun werk hinderlijk willen zijn, komt hij tot de boze (1 Joh. 5: 18), die hem van de vrucht op zijn werk reeds verkregen, zou willen beroven en spreekt zijn vertrouwen op de Heere uit, dat Hij, die getrouw is, de gemeente zal bevestigen en tegenover hem zal bewaren.

4. En wij vertrouwen van u, als wij ten slotte nog iets ter sprake moeten brengen, dat u zeker niet aangenaam zal zijn en u een zware plicht oplegt, in de Heere, waaraan wij beiden, zowel u als wij toebehoren (Gal. 5: 10), dat u deels zeker wel uit uzelf, hetgeen wij u bevelen van vers 6 af, omdat het tot uw Christelijk leven zeker bevorderlijk is, ook doet en van nu aan nog veel ernstiger doen zult.

5. Maar de Heere, in wiens naam wij het u gebieden, richt uw harten tot de liefde van God, dat u ten allen tijde in het oog houdt, welke grote dingen Hij u door uw verlossing van alle ongerechtigheid bewezen heeft. Hij leidt u daartoe tot de lijdzaamheid van Christus, waarin Hij zelf het verlossingswerk u ten zegen heeft volbracht. Dat zal u bewaren voor de ondankbaarheid, om deze God van de liefde enig leed aan te doen door ongepast wandelen en zal alle eschatologisch ongeduld, waaruit zo'n wandelen voortvloeit, bij u uitdoven.

Er ligt de apostel iets op het hart, dat hij, nu hij eenmaal aanleiding heeft gekregen om de Thessalonicenzen te schrijven, toch nog moet uitspreken, voordat hij werkelijk eindigt. Uit het talmen, dat hij doet, kunnen de lezers zien, dat het hem moeilijk is.

Dit laat ons zien welke zedelijke nadelen de dwalingen van de Thessalonicenzen van de gemeente hebben veroorzaakt. Wat in 1 Thessalonicenzen. 4: 11 v. en 5: 14 kort werd aangeduid, eist nu een openlijke, zeer strenge berisping. Om de vermeende nabijheid van het

rijk van God was de arbeid door velen nagelaten, die nu in dweepachtige ledigheid rondgingen.

De apostel spreekt op een tedere, harten winnende manier zijn vermaning aan de Thessalonicenzen uit in de vorm van vertrouwen, want hij dwingt niet, hij zoekt een vrije overtuiging te vestigen: gedraag u waardig de goede mening, die wij van u hebben in de Heere; in Hem heeft ons vertrouwen op u zijn grond; wij hopen niet op u als mensen, maar als behorend tot Christus, als degenen, die in Hem zijn evenals wij. Zo zult u de vermaning in de naam van de Heere aannemen; en de Heere, in wie u staat, zal uw harten leiden en u gewillig en bekwaam maken. Hij wilde hun oog vestigen op de liefde, die God jegens ons heeft en vooral in het verlossingswerk heeft geopenbaard en op de lijdzaamheid van Christus, waarmee Hij Zich in Zijn lijden overgaf en ons altijd draagt; opdat wij u niet slechts een voorbeeld zijn, maar ook bron van kracht. "

Het is een veel omvallende wens, dat onze harten tot de liefde van God en tot de lijdzaamheid van Christus mochten worden gericht. Christus heeft gehoorzaamheid en lijdzaamheid geleerd en ook alle mogelijke zaden daartoe in ons hart gebracht. Daarom moet al onze gehoorzaamheid en al onze lijdzaamheid worden aangezien voor een rank uit deze wijnstok.

Deze woorden zijn voor verschillende opvattingen vatbaar. Volgens de meest gewone, die ook de meeste waarschijnlijkheid heeft, is de zin deze: de Heere doe u streven naar de liefde voor God en de lijdzaamheid of standvastigheid, die Christenen betaamt. Volgens anderen, de Heere vestigt uw aandacht op de liefde, die God ons toedraagt en op de lijdzaamheid, die Christus bewezen heeft.

Men kan daardoor verstaan die lijdzaamheid, waarvan Christus het onderwerp was en die zich vertoonde in Zijn stille onderwerping onder al die uitwendige geringheid, die Zijn staat van vernedering vergezelde; in het verdragen van de verguizingen en lasteringen van de mensen en de ongemakkelijkheid van Zijn eigen discipelen en het gedogen, dat Hij door de satan verzocht werd en in het dragen van de zonden van Zijn volk, de toorn van God en de slagen van de goddelijke rechtvaardigheid op zo'n manier als Hij dit deed: en het is voor de heilige van groot nut, dat hun harten gericht zijn tot deze lijdzaamheid van Christus, om Christus aan hen dierbaar te maken; om hen te leiden tot de grootheid van Zijn liefde en ook van Zijn persoon; en om hen lijdzamer te maken onder het kruis, wanneer zij Hem aanmerken en Hem tot voorbeeld hebben. Of anders kan men hierdoor verstaan de genade en deugd van de lijdzaamheid, waarvan Hij de oorzaak en werker is; want alle genade komt van Hem en hierom wordt Hij genoemd de God van de lijdzaamheid, zoals Zijn woord, dat het middel van de lijdzaamheid is, het woord van Zijn lijdzaamheid heet; en het is door Zijn sterkte, dat de gelovigen bekrachtigd worden tot alle lijdzaamheid en verdraagzaamheid; en tot deze lijdzaamheid, of tot de oefening daarvan gericht te zijn, is van groot nut en voordeel onder de bezoeken van de hand van God, onder de smaadheden en vervolgingen van de mensen, onder de goddelijke verlatingen en het missen van verhoringen van het gebed, onder de verzoeken van de satan en in de verwachtingen van de hemelse heerlijkheid. En het hart is nooit werkzamer in deze deugd, dan wanneer het gericht is tot de liefde van God. Of men kan hierdoor verstaan die lijdzaamheid, waarvan Christus het voorwerp is en dan hiervoor nemen, of een lijdzaam dragen van het kruis omwille van Hem, want een ieder gelovige heeft een kruis op te nemen en te dragen om Christus en dit moet bestendig, blijmoedig en lijdzaam gedragen worden; en niets geeft sterker moed tot zo'n lijdzaam dragen daarvan, dan een gevoel van de liefde van God, zodat tot deze liefde gericht te zijn, ook leidt tot de deugd van de lijdzaamheid; of zoals de Engelse vertaling de zin uitdrukt, men kan daarvoor nemen een

lijdzaam verwachten van de tweede toekomst van Christus. Christus zal zeker voor de tweede keer komen, schoon het onzeker is wanneer Hij komen zal en Zijn komst zal zeer heerlijk in zichzelf en zeer voordelig voor de heiligen zijn; hierom betaamt hen niet alleen die de geloven, te hopen, te lieven, te verwachten, maar lijdzaam te verwachten en hiertoe door de Geest van God gericht te zijn is van groot nut voor hen in de tegenwoordigen staat van de dingen.

6. a) En wij bevelen u, broeders, om nu nader aan te wijzen wat wij bij de verwachting in vs. 4 uitgesproken bedoelden, in de naam van onze Heere Jezus Christus (vgl. 1 Kor. 5: 4), dat u zich door vermijding van alle omgang (Gal. 2: 12) onttrekt van een ieder broeder, die ongeregeld wandelt (1 Thessalonicenzen. 5: 14) en niet naar b) de inzetting, die hij van ons ontvangen heeft, in hetgeen wij in uw gemeente in het algemeen, toen wij persoonlijk bij u waren, zowel als wij in onze vorige brief hebben voorgeschreven (vs. 10. 1 Thessalonicenzen. 4: 11 v.) en toen ook door ons eigen voorbeeld metterdaad hebben bevestigd.

a) 2 Thessalonicenzen. 3: 14 Tit. 3: 10 b) 2 Thessalonicenzen. 2: 15

Door broeder is niet gemeend een broeder in een natuurlijke of burgerlijke zin, die dit uit bloed of uit nabuurschap is, als zijnde van hetzelfde land of van hetzelfde menselijk geslacht, omdat allen uit één bloed zijn; maar een broeder in een kerkelijke zin, een lid van de kerk, die een broeder genoemd wordt, schoon het wezen kan, dat hij geen waarachtig kind van God, geen van Christus' broeders, of niet uit de Geest geboren is, echter omdat hij een medeburger van de heiligen is en uitwendig tot Gods huisgezin behoort, zo draagt hij deze naam; en zo een alleen valt onder het oordeel van de gemeente, die niet te oordelen heeft, die buiten, maar alleen die binnen zijn. En een ieder broeder, in deze zin, valt onder haar kennisneming; een ieder, die een lid is, hetzij mans- of vrouwspersoon, want dit woord sluit beiden in; en omdat de zusters zowel als de broeders in die betrekking staan, in dezelfde inzettingen deel hebben en die voorrechten genieten, zo zijn zij verplicht om die regels van het Evangelie en die plichten van de godsdienst waar te nemen en moet men, in geval van ongelegenheid, zich ook aan haar onttrekken; en dat betreft insgelijks een ieder broeder, van welke staat of gelegenheid hij is, dienstbaar of vrij, hoog of laag, rijk of arm, geen eenzijdigheid moet plaats hebben, geen voorrecht gegeven worden aan de een boven de ander; een arm ledemaat, ongeregeld wandelend, moet niet hard gevallen, terwijl een rijke ingeschikt en met oogluiking aangezien wordt; en het betreft ook de broeders, hetzij bijzondere ledematen of bedienaars van de kerk, want niet alleen de eersten, maar ook de laatsten, als zij ongeregeld wandelen, hetzij in de waarneming van hun dienst, of in enig ander deel van hun gedrag, vallen onder het oordeel en de bestraffing van de gemeente. Maar deze bestraffing heeft alleen plaats wanneer iemand van de broederschap ongeregeld wandelt, niet in alle ongeregeldheid, waaraan men schuldig is; geen mens leeft er zonder zonde en de leden van de kerk hebben hun struikelingen en zullen ze houden zolang zij in het vlees of in het lichaam zijn en zij moeten voor geen schuldenaars en overtreders verklaard worden, om een woord, of om een enkele ongeregeldheid, of om de gemene struikelingen van het leven, noch moeten de rechtvaardigen verwezen worden om een beuzeling, of een geringe overtreding, waarin zij niet volharden; het is wat anders schuldig te wezen aan een ongeregeldheid en wat anders ongeregeld te wandelen, dat uitdrukt een voortgaan een reeks van ongeregeldheden, een voortvaren daarin, een voortgaan van kwaad tot kwaad, een toenemen in meer goddeloosheid; want wandelen is een daad van voortgang en ongeregelde mensen staan niet stil, maar worden erger en erger, want zij scheppen vermaak in hun ongeregeldheden, zij verkiezen hun eigen wegen en hebben genoeg in hun gruwelen; de paden van de zonde zijn gemakkelijke paden voor hen. Er zijn ongeregelde wandelaars, die halsstarrig en hardnekkig volharden in hun

ongeregeldheden, in weerwil van de vermaningen van bijzondere personen en van de hele gemeente. En van dit soort zijn er, die ongeregeld wandelen in de wereld, in het bedrijven van openbare en schandelijke zonden, zoals onreinigheid, onmatigheid, gierigheid enz. en die ongeregeld wandelen in de huisgezinnen; zoals mannen, die hun vrouwen niet liefhebben en hun huishouden verwaarlozen: vrouwen, die haar mannen niet onderdanig zijn; ouders, die hun kinderen tot toorn verwekken, kinderen, die ongehoorzaam zijn aan hun ouders, meesters, die hun dienstknechten, dienstknechten, die hun meesters verachten, omdat zij broeders zijn; omdat zij hun te genegenener moesten dienen, omdat zij gelovigen en geliefden zijn. En ook die ongeregeld wandelen in de gemeente, zoals die hun plaatsen niet vervullen, de dienst van het Woord niet bijwonen, en het onderhouden van de inzettingen verzuimen, die twistgierig en krakeelachtig zijn en zich niet willen onderwerpen aan hen, die boven hen in getal en verstand zijn en ook die kwade begrippen en leringen hebben, strekkende beiden tot de verkleining van de genade van God, van de persoon en de ambten van Christus en van de werkingen van die Geest; die niet in de waarheid wandelen noch volgens het richtsnoer van Gods Woord en bijzonderlijk zijn hier degenen gemeend, die lui en ledig zijn, die gans niet willen werken, maar van het goed en het voedsel van anderen leven; die handelen tegen de orde en het voegzame bij alle volkeren, steden en huisgezinnen; tegen hetgeen God vast heeft gesteld onder het mensdom; tegen het voorbeeld van God en van Christus als God, die tot heden samen werken in de Voorzienigheid en in het bestuur van de wereld, tegen het voorbeeld, dat Christus als mens heeft gegeven en tegen het voorbeeld van de apostelen en tegen hun bevelen. Nu, hetgeen bevolen wordt, dat de gemeente, ja de hele broederschap, over zulke ongeregelde mensen zal doen, is zich van hen te onttrekken; waardoor niet alleen genoemd is zich van hen te onderscheiden door een geschikt en geregeld gedrag en een nauwkeurig waarnemen van de evangelieleer, dat zeer recht is, noch slechts, hoewel dat behoort, zijn genegenheid over de zodanige in te krimpen en te bedwingen, opdat niet door ons te gedragen als van te voren, op een vriendelijke, tedere en toegenegene wijze, zij daaruit aanmoediging mochten nemen, om in hun ongeregeldheden te volharden, evenals liefhebbende ouders hun toegenegenheid verbergen en zich wachten van die aan hun kinderen, wanneer zij ongeregeld zijn en door hen bestraft worden, te tonen, opdat zij niet mochten schijnen hen in het kwade te stijven; maar ook, hoewel dit eensgelijks behoort gedaan te worden, zijn hand in te trekken of te sluiten voor zulke mensen en te weigeren om te geven aan die zo lui en ledig leven en zo ongeregeld wandelen; noch betekent deze uittrekking alleen, dat men zulke mensen zijn huis en tafel zal verbieden, niet gedogend, dat zij aan de ene aanzitten, of zelfs in het ander inkomen, hun niet vergunnende gezelschap en verkering met ons te hebben, opdat zij geen gelegenheid mogen hebben tot navolging van hun luiheid en zucht tot achterklap, hoewel zo'n handelwijze over hen ten hoogste billijk en redelijk is; noch zij betekent alleen een afwering en uitsluiting van hen van de tafel van de Heere, dat dan niemand moet worden gedaan, zolang hij in gemeenschap met de gemeente staat en een lid daarvan is; maar daardoor is gemeend degenen uit de gemeente te doen en buiten haar gemeenschap te sluiten, dat soms genoemd wordt dezen te verwerpen, uit de gemeente te werpen en weg te doen en hier zich van hen te onttrekken, dat alle uitdrukkingen van die betekenis zijn en behelzen de uitsluiting uit de gemeenschap van de kerk. En zo heeft de Ethiopische vertaling hier: dat u wegdoet een ieder broeder.

7. Vooral om dat door ons gegeven voorbeeld kan niemand onder u zich verontschuldigen door onwetendheid voor te wenden, over hetgeen de voor God welgevallige wandel, waarover wij hier spreken, aangaat (1 Thessalonicenzen. 4: 1 v.) b) Want u zelf weet a) hoe men ons behoort na te volgen en kunt dus daarom vanzelf opmaken wat goed is, ook al gaven wij u in enig opzicht nog geen uitdrukkelijk onderricht; want wij hebben ons niet ongeregeld gedragen

onder u toen wij bij u waren, dat wij ons in enig opzicht buiten de gewone levensregel zouden hebben bewogen.

a) 1 Kor. 11: 1. 1 Thessalonicenzen. 1: 6, 7 b) 1 Thessalonicenzen. 2: 10

8. a) En wij hebben, wat inzonderheid het punt aangaat waarom het ons te doen is, geen brood bij iemand gegeten voor niet, als degenen, die geen lust hadden om voor eigen levensonderhoud te zorgen. Wij hebben ons niet door anderen laten voeden, maar in arbeid en moeite macht en dag werkend. Bij dag verrichtten wij ons predikwerk en 's nachts verrichtten wij ons handwerk (Hand. 18: 3; 20: 34 v. 1 Kor. 4: 12 Zo hebben wij ons ingespannen, opdat wij niet iemand van u lastig zouden zijn (1 Thessalonicenzen. 2: 9. 1 Kor. 9: 12

a) 2 Kor. 11: 9; 12: 13

9. Wij hebben het a) niet vermeden, dat wij ons door u zouden laten voeden, omdat wij de macht, daartoe niet hebben. Het zou integendeel zeer juist zijn geweest, als u ons had geschonken, wat wij voor het leven nodig hadden (1 Kor. 9: 4, 7 vv.), maar wij hebben daarom ons eigen brood willen verdienen, opdat wij onszelf u geven zouden tot b) een voorbeeld, om ons in diezelfde werkzaamheid na te volgen.

a) 1 Thessalonicenzen. 2: 2 b) 1 Kor. 4: 16; 11: 1

10. Want ook toen wij bij u waren, hebben wij u dit bevolen en bij ons voorbeeld nog een Joods spreekwoord gevoegd, zoals dat bij de Joodse Schriftgeleerden wordt gevonden, dat als iemand niet wil werken, hij ook niet eet

Nadat de apostel een voldoende grondslag gelegd heeft, begint hij over een bijzondere zaak te spreken, die hem op het hart ligt. Hij richt zijn gebod in de eerste plaats tot allen in de gemeente, die niet zelf wanordelijk wandelden (tot deze spreekt hij eerst in vs. 12), tot hen, van wie hij volgens vs. 4 kan vertrouwen, dat zij doen en zullen doen wat hij hun gebiedt. Het komt er nu op aan tegenover de tedere, verzachtend woorden van de eerste brief, tegen de onverbeterden door te tasten, om de besmetting af te snijden, de gemeente te bewaren en zo mogelijk op de halsstarrigen zelf door de krachtiger middelen heilzame invloed uit te oefenen.

Die mensen liepen niet ledig, maar zij deden niet wat zij doen moesten. Zij bemoeiden zich met andere dingen en bleven daarom niet in de vereiste rust; hun bezigheid was dus geen arbeiden, maar een rusteloze en voor anderen lastige drukte.

Evenals toen, zo is er gewoonlijk ook heden nog bij elke opwekking, die plaats heeft een richting, die de zielverzorger niet krachtig genoeg kan tegenwerken.

Onder voorwendsel van voor het rijk van God werkzaam te zijn lieten zich deze spraakzuchtige en bedrijvige mensen door de gemeente onderhouden. Des te meer moest hen het voorbeeld van de apostel beschamen, die in elk geval een belangrijker ambt in het rijk van God bekleedde dan zij en die toch van zijn handenarbeid leefde. Wat echter van het leven in zo'n enge gemeenschap geldt, geldt ook in het algemeen van elk, die Christen heten wil; hij kan zijn brood, al is het ook van zijn eigendom genomen, met geen goed geweten nuttigen, als hij niet arbeiden wil.

Wat Paulus ten opzichte van zijn eigen gedrag bij haar in 1 Thessalonicenzen. 2: 9 van de gemeente in het geheugen heeft geroepen, om een verdenking van zijn werk tegen te staan, alsof hij daarmee alleen voordeel zocht, brengt hij haar nu tot een ander doel door een uit de aard van de zaak begrijpelijke, gelijklopende uitdrukking in gedachte. Zoals hij reeds in 1 Thessalonicenzen. 4: 11 v. op zijn mededeling onderricht heeft gewezen, zo drukt hij ook hier erop, dat hij reeds toen hij bij de gemeente aanwezig was, haar zijn aanwijzing had gegeven. Hij stelt er toch veel belang in, dat zij niet menen, dat hij hun, toen hij ze tot Christus leidde, een andere vorm van Christelijk leven had voorgehouden en hen nu pas later, in verband met een andere lering over Christus terugkomst, waardoor deze hoop tot later werd verdaagd, weer tot de gewone orde van het burgerlijk leven wilde teruggeven.

Naast alle versterking in hemelsgezindheid is toch de getrouwheid van de pelgrim in het kleine wel gepast. Die zich voor zo hemelsgezind en voor zo ver gevorderd in het beschouwen en dienen van God wilde uitgeven, dat de arbeid hem niet meer passen zou, die ziet toe, of hij ook boven het eten verheven is en zolang voor hem nog de noodzakelijkheid tot eten bestaat, leidt hij daaruit af, dat hij ook nog moet arbeiden.

11. Wij hebben er wel reden voor, dat wij u dat alles nogmaals voor ogen houden: want wij horen, dat sommigen onder u ongeregeld wandelen, niet werkend, maar ijdele dingen doen, allerlei zaken, waartoe zij niet geroepen zijn (1 Tim. 5: 13 Jak. 3: 1).

12. Maar dezen bevelen wij nadrukkelijk en vermanen wij als degenen, die wij nog als broeders beschouwen (vs. 15), door onze Heere Jezus Christus, wiens genade en gemeenschap hun toch wel nog iets waardig is, dat zij met stilheid hun beroepsbezigheden waarnemend (1 Thessalonicenzen. 4: 11 Sir 3: 23) en met ijver werkende hun eigen brood eten, in plaats van door de gaven van anderen hun leven te onderhouden.

Nadat de apostel in vs. 6-10 aan de gemeente heeft gezegd, hoe zij zich moest houden tegenover hen, die anders leefden dan hij vroeger had geleerd, zo verklaart hij nu wat hem er toe brengt, om haar dit te zeggen en wendt zich nu tot hen, van wie hij hoort, dat zij, in plaats van hun levensonderhoud te verdienen met buitengewonen arbeid, zich veel moeite deden met te doen wat buiten hun eigenlijke roeping lag.

Gewoonlijk denken zulke dweepzieke, werkschuwend menschen nog wel dat zij de allerijverigste, vroomste en heiligste zijn en zwakken bewonderen gewoonlijk zulke dweppers nog; maar Christus wil op die manier niet gediend zijn.

De arbeid oefent een heilzame invloed uit op het menselijk gemoed, leidt van de verstrooidheid tot ernstig nadenken, van de willekeur tot de orde, van het gewoel tot de stilte, zodat tussen de arbeid nog wel tijd wordt gevonden om tot zichzelf in te keren en in het opzien tot God zich te heiligen en te sterken; de ledigheid heeft daarentegen juist de tegenovergestelde uitwerking. Hoewel het lichaam trage rust geniet, gaat de geest des te onvaster heen en weer en wordt een buit van de ongeregelde gedachten en begeerten.

13. En u, broeders, die dat gedeelte van de gemeente uitmaakt, dat nog door die dweperij niet is aangestoken, vertraagt niet in goed te doen, laat u van de juiste weg, die u tot hiertoe bent ingeslagen, door geen ter neerslaande of op dwaalwegen leidende ervaringen brengen, maar bewandel die met volharding, alles wat Gods wil is volbrengend (Gal. 6: 9. 1 Petrus 2: 15)

14. Maar als iemand van hen, die tot uw gemeente behoren, in onderscheiding van ons woord, dat wij vroeger, op gebiedende en vermanende manier hebben uitgesproken (vs. 12), door deze brief geschreven, niet gehoorzaam is, teken die, met het doel om niets met hem te doen te hebben (1 Kor. 5: 9, 11), a) en vermeng u niet met hem, opdat hij beschaamd wordt, wanneer hij daar staat als een door de gemeente vermedene.

a) MATTHEUS. 18: 7. 2 Thessalonicenzen. 3: 6

15. En houd hem evenwel niet als een vijand, met wie u geheel en voor altijd heeft gebroken, maar vermaan hem als een broeder, die u probeert te herwinnen.

De apostel, zich weer tot de gehele gemeente wendend, vermaant deze in goetdoen niet te vertragen. Tegenover de ledigheid van die vroeger berispten is een arbeiden van degenen bedoeld, dat de mensen op een manier bezig houdt, die hun wel past en de zedelijke gemeenschap ten voordele is, hen in goede werken (Tit. 3: 8, 14) laat leven. Van deze vermaning gaat Paulus terug tot de aanwijzing (vgl vs. 6), hoe zich de gemeente moet gedragen ten opzichte van hen, die de gewone arbeid verwaarlozen en zich voor een bedrijvigheid naar eigen lust door anderen laten voeden, of zoals hij nu volgens de voorafgegane waarschuwing tegen zulk drijven zich uitdrukt, die zijn woord in de brief niet gehoorzamen. Deze aanwijzing onderscheidt zich nu van de boven gegevene daardoor, dat daar wordt geboden zich terug te trekken van hen, die onordelijk wandelen, dus een zaak van elk in het bijzonder was, nu daarentegen een maatregel is geboden, die de zaak van de gemeente is, omdat zij hen tekent, die zij uit haar gemeenschappelijk leven uitsluit, een maatregel, waarbij zij niet ophouden, voor Christelijke broeders gehouden te worden en als de zodanige vermaand te worden, opdat zij tot zichzelf inkeren en weer in het genot van de broederlijke gemeenschap worden gesteld. Zij zeggen toch niet aan dat apostolisch woord, waardoor zij tot Christus bekeerd zijn, de gehoorzaamheid op, maar zij weigeren die alleen aan dat, hetwelk nu door de brief tot de gemeente wordt gericht; zij zijn geen vijanden van het Evangelie geworden, maar zij verzetten zich alleen in een enkel punt tegen de orde van het leven, waarover zij zich door de apostel moesten laten onderrichten.

Dit is het eerste voorbeeld van regelmatige, kerkelijke tucht in de Christelijke gemeenten.

Men heeft de vraag gedaan, of het afbreken van broederlijke omgang, die volgens 1 Kor. 5: 11 een ontzeggen van het gemeenschappelijk eten was, een uitsluiten van het heilig avondmaal ook zal hebben ingehouden. De vraag wordt daardoor opgelost, dat het avondmaal toen niet plaats had als afzonderlijke plechtigheid, maar het slot van de liefdemaaltijd uitmaakte en nu beide samen de maaltijd van de Heere word genoemd. Werd de eerste helft ontzegd, natuurlijk dan ook de tweede.

16. a) De Heere nu van de vrede zelf (Fil. 4: 9 Kol. 3: 15) geve u vrede te allen tijd op allerlei manier (Fil. 1: 18). De Heere zij met u allen, ook met degenen, die dwalen.

a) Rom. 15: 33; 16: 20. 1 Kor. 14: 33. 2 Kor. 13: 11. 1 Thessalonicenzen. 5: 23

Het is een verstoring van de inwendige vrede van de gemeente, als hij tegen enkelen in haar midden strenge maatregelen moet nemen. Daaruit moet verklaard worden, dat de apostel overgaat tot de wens, dat de Heere van de vrede haar de vrede geeft, waarnaar hij Hem noemt. Toch beperkt hij zijn wens niet tot vrede in dit enkel opzicht, omdat hij het "te allen tijde, op allerlei manier" erbij voegt. Evenals echter de apostel aan de gemeente vrede toewenst voor

de hele omvang van haar leven, zo groet hij tenslotte met het woord: "de Heere zij met u allen! " haar en al haar leden en heft daarin de tegenstelling weer op, waarin hij enkelen in hun midden had moeten plaatsen.

E. Tenslotte wil de apostel nog een groet laten volgen geheel gelijk aan die in 1 Thessalonicenzen. 5: 28 Hij voegt echter bij het "er" nog een "allen" en maakt er vooraf opmerkzaam op, dat hij deze groeten tot besluit eigenhandig schreef. Hij voegt erbij, dat dit teken aan het einde van elke brief werd gevonden, die van hem afkomstig was en roept de lezers uitdrukkelijk op, om op zijn ondertekening te letten. De aanleiding daartoe ligt in de omstandigheid, dat in de gemeente te Thessalonika een brief in omloop was gekomen, die of ervoor werd uitgegeven, of er ten minste voor werd gehouden, dat die van Paulus afkomstig was.

17. De groet, die ik tot afscheid in vs. 18 laat volgen, is geschreven met mijn hand, van Paulus (1 Kor. 16: 21 Kol. 4: 18), dat is een teken in iedere Zendbrief, die ik afzend, als die niet geheel en al door mij is geschreven (Gal. 6: 11), maar aan een helper gedicteerd is, en die te merken als van mij afkomstig. Zo, zoals dit schrift het u voor ogen stelt schrijf ik en zo kunt u later elke ondergeschoven brief (Hoofdstuk 2: 2) dadelijk als onecht leren kennen.

18. De genade van onze Heere Jezus Christus zij met u allen! Amen (Rom. 16: 24 Ro Fil. 4: 23).

De apostel had de gewoonte om zijn brieven, die hij niet eigenhandig had geschreven, met een korte afscheidsgroet eigenhandig te eindigen, zonder er opmerkzaam op te maken, dat hij dit zelf schreef. Wat hem nu, als hij daarop uitdrukkelijk opmerkzaam maakte, aanleiding gaf, kon van verschillende aard zijn. Wij hebben de aanleiding zowel bij 1 Kor. 16: 21 bij Kol. 4: 18 meegedeeld en wat hem hier tot die opmerking heeft bewogen, blijkt duidelijk genoeg uit Hoofdstuk 2: 2

Amen! zal de gemeente te Thessalonika erop gezegd hebben, toen de voorlezer had geëindigd. Amen zegge ook ons hart er op. Hoeveel sluit dat woord in zich! Het bevat al wat wij nodig hebben voor de tijd en de eeuwigheid. De genade van onze Heere Jezus Christus zij dan met ons en met onze kinderen en met allen, Amen!

De tweede Zendbrief aan de Thessalonicenzen is geschreven van Athene (juister "van Corinthiërs", zie Inleiding op 2 Thessalonicenzen. 1: 1 v.).

SLOTWOORD OP DE BEIDE BRIEVEN AAN DE THESSALONICENZEN

Deze brieven, die de eerste apostolische Zendbrieven zijn, laten ons zowel in het werk als in het hart van de grote Apostel menige blik slaan, die voor ons nuttig is tot beter begripen van hetgeen de Handelingen van de Apostelen van hem vertellen en niet weinig bijdraagt tot een juist inzicht van het wezen en het leven van een man van God, in wie Christus werkelijk een gestalte verkregen heeft. Bovendien vernemen wij over de toestand van de Christelijke gemeente, die als de eerste onder die in de landen van de heidenen, ons hier nader bekend wordt, waarin bloeiend staat zij zich te midden van haar droevige omstandigheden bevond; tevens ook welke dwalingen aan de andere kant uit het oude leven en zelfs uit het nieuwe, uit de eenzijdige richting op een hoofdpunt van de leer hen dreigden en waarmee een wijsheid, waarmee een waardering van het goede, dat aanwezig was, waarmee een hopende liefde en tevens waarmee een bestraffende ernst de apostel tot hen komt. Hij is daarin een waar

toonbeeld voor de behandeling van dwepende richtingen ook in onze tijd. Betrekkelijk hebben zelfs geleerde uitleggers zich slechts weinig moeite gegeven voor de brieven aan de Thessalonicenzen. De reden daarvan is zeker wel hierin te zoeken, dat de laatste dingen, die aan deze alleen hun specifiek karakter geven, slechts weinig aantrekkingskracht op hen uitoefenden, ja zelfs wat de apostel daarover zegt, hen in hun eigen meningen onaangenaam aantastte.